

Statsforvalteren i Oslo og Viken

Forvaltningsplan for Finnemarka naturreservat

FORORD

Finnemarka naturreservat ble opprettet ved Kongelig resolusjon 9. juli 1993, og ble endret ved kgl.res 14. desember 2018 og 16. januar 2019.

Naturreservatet ble opprettet for å ta vare på et større barskogområde med naturskog som er typisk for regionen. Området har mange naturverdier knyttet til gammel barskog, men det er også store myrområder, gamle setervoller, bekkekløfter og vassdrag som er viktige for områdets naturmangfold. Finnemarka er et viktig og mye brukt rekreasjonsområde for befolkningen i de omkringliggende kommunene, og friluftslivsbruken er i stadig utvikling. Den foreslåtte utvidelsen supplerer det eksisterende verneområdet og inneholder nye, viktige naturverdier.

Målgruppe for forvaltningsplanen er alle brukergrupper i området, grunneiere og kommunen, og den er retningsgivende for forvaltningsmyndigheten.

Arbeidet med forvaltningsplanen startet opp i august 2009, men har hatt et opphold på noen år. Modum kommune har hatt forvaltningsansvaret for sin del av området fra 2001 til 1. april 2017, og det er de som har hatt arbeidet med forvaltningsplanen fram til høringsutkast. Til dette arbeidet ble det leid inn en ekstern konsulent for en periode i starten, men hovedarbeidet er utført av Morten Eken i kommunen. Statsforvalteren i Oslo og Viken har bidratt med utfyllende tekster om vurdering etter naturmangfoldloven, bevaringsmål og retningslinjer for forvaltningen, og har redigert planen til høringen.

Forvaltningsplanen var på høring i 2018 og innspillene er sammenfattet og kommentert i vedlegg 6. Det er gjort noen justeringer i planen i henhold til innspillene.

Planen er endelig godkjent av Statsforvalteren 30.01.2024.

Forsidebildet er fra Breilivannet. Fotograf: Morten Eken.

Ellen Lien
Seksjonssjef
Klima- og miljøvernavdelingen

INNHOOLD

FORORD	2
SAMMENDRAG	5
1. INNLEDNING	6
Formål med forvaltningsplanen	6
Rammer, mål og ansvar for utarbeiding av en forvaltningsplan	6
Organisering og prosess for forvaltningsplanarbeidet.....	7
2. NATURMANGFOLDLOVEN	8
3. HISTORIKK.....	10
3.1 VERNEPROSESS.....	10
Vernebestemmelser	10
3.2 FORVALTNING	11
Myndighetsutøvelse	11
Forvaltningspraksis	11
3.3 EIENDOMSFORHOLD OG ANDRE RETTSLIGE FORHOLD	12
Rettighetshavere	12
Grunneiers rettigheter etter vernet	12
Forholdet til annet lovverk	12
4. DAGENS STATUS	13
4.1 NATURGRUNNLAG OG VERNEVERDIER.....	13
Geologi	13
Hydrologi	13
Klima	14
Landskap	14
Naturtyper	15
Rødliste/svartliste-observasjoner	18
Vegetasjonstyper og flora	18
Fauna	20
4.2 BRUKERINTERESSER	21
Landbruk	21
Friluftsliv	22
Teknisk infrastruktur	25
Bygninger	27
Krigsminner	29
Motorisert ferdsel	30
Undervisning og forskning	30
5. FORVALTNING AV FINNEMARKA NATURRESERVAT	31
5.1 TRUSLER MOT VERNEFORMÅLET	31
Fysiske inngrep	31
Forsøpling og slitasje	32
Klimaendringer	32
Skogbrann	32
Fremmede arter	32
5.2 BESØKSSTRATEGI.....	33
Mål og strategiske grep	33
Tiltak	34
5.3 PLANLAGTE TILTAK OG SKJØTSEL.....	34

Forvaltningstiltak	34
Skjøtsel	35
Ulovlighetsoppfølging	36
Tiltaksplan	37
5.4 RETNINGSLINJER FOR BRUKERINTERESSER.....	37
Landbruk	37
Friluftsliv	38
Bygninger og teknisk infrastruktur	40
Motorferdsel	42
5.5 OPPSYN OG ADMINISTRASJON	45
Forvaltning	45
Opsyn	45
Saksbehandling	45
Litteraturliste:.....	47
Vedlegg:.....	47

SAMMENDRAG

Finnemarka er et stort skogområde avgrenset av Tyrifjorden i nord-nordvest, Lierdalen i øst, og Drammenselva i vest og sør. Navnet Finnemarka har sin bakgrunn fra 1600 – tallet da folk med finsk opprinnelse bosatte seg i området vest og nord for Glitre. I Finnemarka hadde dessuten gårdene fra de omkringliggende bygdene sine setrer. I dag er det ikke aktiv setring, men Finnemarka utnyttes som beiteområde for både sau og storfe. Finnemarka er et viktig rekreasjonsområde med muligheter for friluftsliv, jakt, fiske, sopp- og bærsanking m.m.

I 1993 ble 19,6 km² av de høyestliggende delene av Finnemarka i Modum og Lier kommune vernet som naturreservat. Formålet med vernet var å bevare et større barskogområde med naturskog som er typisk for regionen. I 2011 ble det gjennomført naturfaglige registreringer i et større område sør for dagens reservat, og i mars 2017 ble det startet opp en verneprosess. Et verneforslag for dette området ble sendt på høring sammen med denne forvaltningsplanen. Planen dekker både det opprinnelige naturreservat og utvidelsen som ble vedtatt i 2018.

Modum kommune var forvaltningsmyndighet for den delen av verneområdet som ligger innenfor kommunegrensen (ca. 18,5 km²) fra 2001 og fram til 31. mars 2017. Statsforvalteren har fra 1. april 2017 overtatt forvaltningsansvaret for hele Finnemarka naturreservat da kommunen ikke ønsket å ha forvaltningsansvaret lenger.

Verneområdet innehar mange naturverdier knyttet til gammel barskog, men det finnes også interessant naturmangfold knyttet til myrer, setervoller, bekkekløfter, skrenter/rasmark, kalkrik mark og vassdragene i området.

Verneforskriften gir rammene for bruken av verneområdet, og er forvaltningsmyndighetens viktigste verktøy i sin myndighetsutøvelse. Forskriften er imidlertid ikke uttømmende, og det er behov for å supplere og konkretisere den gjennom en forvaltningsplan for området.

I forvaltningsplanen er det laget en tiltaksplan for perioden 2018-2028. Mål og tiltak er utformet med sikte på å fremme verneformålet.

1. INNLEDNING

Finnemarka er et ca. 430 km² stort skogsområde avgrenset av Tyrifjorden i nord-nordvest, Lierdalen i øst, og Dramselva-dalføret fra Vikersund til Drammen i vest og sør. Området er et viktig rekreasjonsområde for befolkningen i Modum, Lier, Drammen og Eiker-kommunene. Området brukes mye til turgåing i sommerhalvåret og skigåing om vinteren. Sykling og riding har dessuten blitt populære aktiviteter, spesielt i de sentrale delene av Finnemarka med god veidekning. Området brukes av mange til høstingsbaserte aktiviteter som jakt og fiske, sopp- og bærplukking. Finnemarka er ellers et viktig beiteområde for husdyr.

Etter en flerårig verneprosess ble 19,6 km² av Finnemarka vernet som naturreservat ved kongelig resolusjon 9. juli 1993. Formålet med vernet var å bevare et større barskogområde med naturskog som er typisk for regionen. Verneområdet har naturbase-ID VV00001013. I mars 2017 ble det startet verneprosess for en utvidelse på ca. 26,5 km² sørover fra det eksisterende verneområdet og dette ble vedtatt i 2018. På bakgrunn av et nytt tilbud om frivillig vern ble verneområdet utvidet i 2019.

Samlet omfatter dette de høyest liggende områdene i de nordlige og østlige delene av Finnemarka. Verneområdet ligger i høydelaget fra 320 m.o.h. til 703 m.o.h. hvor Brennåsen er det høyeste punktet.

Formål med forvaltningsplanen

En forvaltningsplan skal være et praktisk hjelpemiddel til å opprettholde og fremme verneformålet. Naturmangfoldloven og verneforskriften for Finnemarka er de overordnede styringsdokumentene for forvaltningen av barskogreservatet. Lov og forskrift er imidlertid ikke tilstrekkelig detaljert, og det anses derfor nødvendig å supplere dette med en forvaltningsplan.

Forvaltningsplanen skal gi konkrete og forutsigbare retningslinjer om bruk, informasjon, skjøtsel, tilrettelegging osv. Forvaltningsplanen er i utgangspunktet ikke et juridisk bindende dokument, men kan være juridisk bindende der bestemmelser i verneforskriften viser direkte til forvaltningsplanen. Dette betyr at det vil være både bestemmelser og retningslinjer i forvaltningsplanen. Det er svært viktig å skille mellom dem i planen. Slik blir det også tydelig hva i planen det er klagerett på.

Rammer, mål og ansvar for utarbeiding av en forvaltningsplan

En forvaltningsplan skal utarbeides innenfor rammen av de restriksjoner som er satt i verneforskriften. Det kan ikke utformes retningslinjer i en forvaltningsplan som er i strid med vernebestemmelsene.

Forvaltningsplanen skal:

- presisere og utdype verneforskriften, både verneformålet og enkeltbestemmelser
- dokumentere tilstand for natur, kulturmiljøer, kulturminner og brukerinteresser
- gi en oversikt over rettighetshaverforhold i verneområdet
- definere forvaltningsmål, herunder bevaringsmål, ut fra punktene over
- definere nødvendige og/eller ønskede tiltak

- gi en oversikt over oppgaver med ansvarsfordeling og myndighet
- gi retningslinjer for dispensasjonspraksis og bruk av området
- angi rutiner for behandling av saker etter verneforskriften

Organisering og prosess for forvaltningsplanarbeidet

Siden Modum kommune var forvaltningsmyndighet for den største delen av verneområdet fram til utgangen av mars 2017, er det de som har hatt ansvaret for å utarbeide utkast til forvaltningsplan.

Arbeidet ble startet opp i august 2009, men pga. kapasitetsmessige årsaker stoppet arbeidet opp etter at engasjementet var avsluttet. Planarbeidet ble gjenopptatt i 2015. Innledningsvis i arbeidet ble det foretatt en gjennomgang av grunneierforhold i verneområdet. Deretter ble det sendt ut varsel om oppstart av forvaltningsplanarbeidet til alle grunneiere, øvrige interessenter, offentlige myndigheter og frivillige lag/foreninger. Gjennom verneprosessen for det nye arealet er grunneierne orientert om at det utarbeides en forvaltningsplan for hele det nye verneområdet som sendes på høring sammen med verneforslaget.

2. NATURMANGFOLDLOVEN

Opprettelsen av verneområder er i dag hjemlet i naturmangfoldloven kapittel V som har avløst naturvernloven fra 1970. Fortsatt har alle verneområder sin unike forskrift som fastsettes ved kongelig resolusjon. Forskriften for Finnemarka naturreservat er fra 9. juli 1993, men er endret i forbindelse med utvidelsesforslagene i 2018 og 2019.

Den nye verneforskriftens § 10 gir hjemmel for å utarbeide en forvaltningsplan. Det finnes også hjemmelsgrunnlag i naturmangfoldlovens §§ 36 og 37 for å utarbeide slike planer.

Kapitel II i naturmangfoldloven inneholder alminnelige bestemmelser om bærekraftig bruk. §§ 7-12 angir prinsipper for offentlig beslutningstaking. Dette er prinsipper som skal legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet som berører natur. Prinsippene skal vurderes, og det skal gå fram av beslutningen hvordan prinsippene er vektlagt. En forvaltnings- eller skjøtselsplan skal også inneholde en vurdering av disse prinsippene i henhold til de tiltakene som foreslås i planen.

Etter § 8 i naturmangfoldloven skal offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet så langt det er rimelig, bygge på vitenskapelig og erfaringsbasert kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger.

Kunnskapsgrunnlaget om naturforholdene i verneområdene er innhentet over flere år, fra verneplanarbeidet startet og fram til i dag. Kunnskapsgrunnlaget er godt belyst i kapittel 3, 4 og 5. Kommunen, grunneiere, Statens naturoppsyn, interesseorganisasjoner og forskningsmiljøer har bidratt med kunnskap om området. Forvaltningsmyndigheten har fått kunnskap gjennom møter, befaringer, myrskjøtsel, arbeid med verneprosessene, denne planen og enkeltsaksbehandling. I tillegg har artsregistreringer i Artskart, miljøregistreringer i skog og naturfaglig kartlegging av utvidelsesforslaget gitt informasjon. Forvaltningsmyndigheten mener at kunnskapsgrunnlaget er tilstrekkelig til å utarbeide denne forvaltningsplanen.

Vi mener at vi har tilstrekkelig kunnskap til å kunne si at tiltakene som foreslås i denne planen vil være positive for verneverdiene, med vekt på å ta vare på et større barskogsområde med naturskog og de artene som lever i naturtypene. Forvaltningsmålene for arter, naturtyper og økosystemer nevnt i naturmangfoldloven §§ 4 -5 vil klart være ivaretatt med den forvaltningen som blir foreslått i denne planen. Forvaltningsmyndigheten mener at kravet til kunnskapsgrunnlaget er oppfylt i arbeidet med forvaltningsplanen.

Med grunnlag i vurderingene i henhold til kunnskapsgrunnlaget mener forvaltningsmyndigheten at det ikke vil være behov for å legge vekt på føre-var-prinsippet i forhold til denne forvaltningsplanen (jf. § 9). Ved behandling av enkeltsaker etter verneforskriften skal det alltid gjøres en vurdering av om kunnskapsgrunnlaget er tilstrekkelig i henhold til den konkrete saken. Dersom det ikke er det, må man vurdere å innhente ny kunnskap, og det kan være aktuelt å bruke føre-var-prinsippet.

Aktiviteter og tiltak som kan tillates i verneområdene må vurderes nærmere etter naturmangfoldloven og verneforskriften, og tilhørende retningslinjer i denne planen. En vurdering av den samlede belastningen på området gjøres i hver enkelt sak. Denne forvaltningsplanen legger fram kunnskap om de faktiske forholdene når det gjelder aktiviteter, inngrep og tiltak i verneområdet i dag. Vi har derfor et godt utgangspunkt for å vurdere den samlede belastningen av nye tiltak. Denne forvaltningsplanen har ikke retningslinjer som er bestemmende ut over det som ligger i verneforskriften.

Forvaltningsplanen legger derfor ikke opp til en annen belastning enn det som forskriften åpner for. Naturreservatet er ikke spesielt sårbart for slitasje, naturtypene av barskog som finnes i Finnemarka tåler ferdsel og bruk. Per i dag mener vi at bruken av området ikke står i fare for å gå over grensen av hva området tåler med tanke på at verneverdiene skal opprettholdes i god tilstand. Skjøtselstiltakene som foreslås i denne planen vil sikre at åpne arealer som setervoller og myrområder blir ivaretatt. Prosjektet med restaurering av myrområdene ved Kutjern vil kunne virke voldsom, og vil etterlate mange spor i terrenget. Dette er en forbigående effekt, som vil avta med tiden. Prosjektet vil ikke ha negativ innvirkning på bestandsmålet for naturtyper, økosystemer eller arter, jf. § 4 og 5 i NML. Skjøtselen gjøres for å bevare myr som økosystem. Forvaltningsmyndigheten mener at tiltakene som foreslås i denne planen totalt sett vil være positive for verneverdiene og verneformålet. Denne planen legger ikke opp til tiltak som vil øke belastningen i områdene vesentlig. Prinsippet i naturmangfoldloven § 10 om økosystemtilnærming og samlet belastning er dermed vurdert og tillagt vekt.

Prinsippet i naturmangfoldloven § 11 sier at kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver. Selve vernebestemmelsene legger begrensninger på hvilke tiltak som kan gjennomføres i reservatet, og ved enkeltsaksbehandling vil det være lite aktuelt å gi tillatelse til tiltak som fører til vesentlig miljøforringelse. Det kan være tilfeller hvor det blir gitt en tillatelse til tiltak, med vilkår om bruk av spesielle metoder ved gjennomføring, som dermed kan øke kostnadene for tiltakshaver. Dette må vurderes i hver enkelt sak. Det er ingen tiltak foreslått i denne planen som vil føre til miljøforringelse. Prinsippet i § 11 er vurdert, men ikke vektlagt i denne forvaltningsplanen.

§ 12 i naturmangfoldloven sier at man skal velge miljøforsvarlige metoder og teknikker. Dette er vurdert i forvaltningsplanen når det gjelder gjennomføring av skjøtselstiltak. Ved all skjøtsel skal det legges opp til å gjøre minst mulig skade på tilgrensende områder. Myrrestaureringsprosjektet gjennomføres etter en enkel og miljøforsvarlig metode. Det blir ikke tilført fremmede masser eller andre elementer i demningene, det brukes kun torv fra myra. Det blir noe kjøring med gravemaskin som etterlater spor, men det er kun snakk om en enkelt maskin. Sporene vil forsvinne med tiden. I enkeltsaksbehandling vil man sette vilkår om de mest miljøforsvarlige metodene, eller den beste lokaliseringen av tiltaket. Prinsippet i § 12 er vurdert og tillagt vekt i denne forvaltningsplanen.

3. HISTORIKK

3.1 VERNEPROSESS

En del av Finnemarka på 19 600 dekar ble vernet i medhold av naturvernloven av 19. juni 1970 nr. 63 § 8, jfr. §§ 10 og 21, 22 og 23, som naturreservat ved kgl.res. av 9. juli 1993 under betegnelsen Finnemarka naturreservat.

I forbindelse med arbeid med frivillig vern av skog og vern av statlig eid skog er et større areal, sør for dagens naturreservat, blitt undersøkt for naturfaglige verdier. Rapporten fra registreringene konkluderer med at et areal på ca. 25.000 daa har nasjonal verneverdi. Dette er i hovedsak arealer som eies av Statskog, men noen private grunneiere har også vært positive til å få vurdert sine arealer for vern. Området består i hovedsak av fattige skogtyper, men har arealmessig stort innslag av rikere vegetasjonstyper i sør, hvor det er kalkrik grunn. Skogen er påvirket av hogst, men har sannsynligvis vært urørt i 70 – 100 år. Verneverdiene er knyttet til utvikling av gammelskogsarter og bevaring av viktige arter knyttet til kalkrik barskog og rikmyr. På bakgrunn av et nytt tilbud om frivillig vern ble verneområdet utvidet igjen i 2019. Samlet areal på Finnemarka naturreservat er ca. 46 324 dekar.

Avgrensning

Grensene for verneområdet koordinatfestes og merkes med bolter i terrenget. Videre legges verneområdet inn i [naturbasen](#) til Miljødirektoratet. Fra tid til annen dukker det opp konkrete spørsmål om påvisning av vernegrensen, og det er da behov for kart i stor målestokk. Slike kart er ikke hensiktsmessig å ta inn i selve forvaltningsplanen. For kart i større målestokk, eiendomsgrenser m.m. henvises det til naturbase ved å følge denne linken: <https://faktaark.naturbase.no/?id=VV00001013>

Statsforvalteren vil kunne levere kartutskriftet etter forespørsel.

Vernebestemmelser

Vernebestemmelsene for eksisterende naturreservat er nedfelt i forskrift om fredning av Finnemarka barskogreservat i Modum og Lier av 14.12.2018. Som følge av utvidelsene i 2019 ble verneforskriften revidert og oppdatert til dagens standard. Gjeldende forskrift vedlegges som vedlegg 1, og det er tatt utgangspunkt i denne i denne forvaltningsplanen.

Formålet med vernet av Finnemarka naturreservat er å bevare et stort skogområde som representerer en bestemt type natur i form av gammel og lite påvirket skog. Området har særskilt betydning for biologisk mangfold gjennom å være leveområde for arealkrevende gammelskogsarter og arter knyttet til kalkskog. Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

Vernebestemmelsene innskrenker i første rekke adgangen til å utnytte skogressurser. Videre medfører vernet at det ikke er adgang til å iverksette tekniske inngrep (hyttebygging, veibygging, masseuttak m.m.) i området. Vernet medfører også at det innføres begrensninger mht. motorisert ferdsel og organisert aktivitet i området.

3.2 FORVALTNING

Myndighetsutøvelse

De første årene etter vernet hadde daværende Fylkesmannen i Buskerud forvaltningsmyndighet for Finnemarka naturreservat, men fra 2001 overtok Modum kommune forvaltningsmyndigheten for alle daværende verneområder i kommunen. Modum kommunes myndighetsutøvelse var avgrenset av kommunegrensene. Lier kommune har ikke overtatt forvaltningsmyndigheten for sin del av Finnemarka naturreservat.

Modum kommune har, på grunn av kapasitetsproblemer, bedt om at Statsforvalteren i Oslo og Viken tar tilbake forvaltningsmyndigheten for deres verneområder, og fra 1. april 2017 har Statsforvalteren igjen hele forvaltningsansvaret for Finnemarka naturreservat. Modum kommune har gjennom hele sin periode som forvaltningsmyndighet hatt dialog med Statsforvalteren, og har rapportert sin virksomhet som verneområdeforvalter til Statsforvalteren.

Forvaltningspraksis

Kommunen har lagt forvaltningsplanen, verneforskriften og naturmangfoldloven § 48 til grunn for myndighetsutøvelsen. Saksbehandlingen etter verneforskriften har vært lagt til rådmannskontoret. Saksmengden har til nå vært beskjeden, og har i hovedsak vært relatert til søknader om dispensasjoner fra motorferdselsforbudet i reservatet. Ellers har det vært noe saksbehandling i forbindelse med tiltak på eksisterende bygninger og vassdragsreguleringsanlegg i verneområdet.

Modum kommune har vært restriktive mht. å gi dispensasjoner fra verneforskriften. Kommunen har særlig vektlagt følgende forhold i vurderingene om det skulle gis dispensasjoner fra verneforskriften.

- Tiltaket har stor samfunnsmessig betydning.
- Tiltaket ikke forringer de naturkvalitetene som vernebestemmelsene skal beskytte.

De dispensasjonene som har blitt gitt har i hovedsak vært knyttet til motorisert ferdsel for å preparere skiløypene i området. Det har blitt gitt 5-årige dispensasjoner til Modum kommune og Lier kommune, samt noen årlige dispensasjoner til privatpersoner i forbindelse med løypepreparering eller leiekjøring/transport til hytter. Av øvrig motorferdsel er det gitt dispensasjoner for bestemte oppdrag i forbindelse med tilsyn av eksisterende anlegg i området (reguleringsdammer, kraftlinje og forsvars anlegg), samt for forskningsformål (bl.a. vannprøvetaking fra sjøfly).

Modum kommune har utover dette gitt en dispensasjon for et tilbygg til ei av de eksisterende hyttene som ligger innenfor vernegrensen.

3.3 EIENDOMSFORHOLD OG ANDRE RETTSLIGE FORHOLD

Rettighetshavere

Eiendomsforhold er ikke statiske, og det vil derfor være behov for oppdatering av grunneierlister med jevne mellomrom. Oppdatert grunneierliste hentes ut fra matrikkelen ved behov.

Grunneiers rettigheter etter vernet

Iht. vernebestemmelsene opprettholder grunneierne noen rettigheter til utnyttelse av utmarka. Dette gjelder i første rekke utnyttelsen av utmarksbeite. Det er utarbeidet beitebruksplan for Finnemarka, og i denne planen avklares innbyrdes rettigheter mellom grunneierne, slippetider m.m. Beitebruksplanen vedlegges ikke forvaltningsplanen for verneområdet, men oppbevares i Modum kommune.

Videre har grunneierne fortsatt rettighetene til jakt- og fiske i verneområdet, og verneforskriften åpner også for adgang til motoriserte uttransport av felt hjortevilt i området.

Forholdet til annet lovverk

I et område som er underlagt vern etter naturmangfoldloven vil sektorlovverk bli underordnet vernebestemmelsene. Dette innebærer at alle tiltak som tenkes gjennomført innenfor verneområdet først skal vurderes etter verneforskriften og/eller naturmangfoldloven § 48. Dersom tiltaket er akseptabelt i forhold til intensjonene i vernebestemmelsene kan det gis en dispensasjon. En dispensasjon fra verneforskriften gir imidlertid ikke automatisk aksept for et tiltak som reguleres av andre særlover, for eksempel plan- og bygningsloven, motorferdselloven, vannressursloven m.fl. Dette innebærer at det i mange tilfeller vil bli en to-trinns behandling av søknader om tiltak innenfor verneområdet.

4. DAGENS STATUS

4.1 NATURGRUNNLAG OG VERNEVERDIER

Naturens mangfold og produksjonsevne avhenger i hovedsak av følgende faktorer: Klima, berggrunn/jordsmonn og fuktighetsforhold.

Geologi

Berggrunnen i den nordlige delen av verneområdet består nesten utelukkende av biotittgranitt, eller det som også kalles Drammensgranitt. Dette er en «sur» bergart som ikke lett forvitrer. Løsmassene domineres av tynt humusdekke rett på fjell i de nordre delene, mens det i midtre og søndre del av verneområdet er noe mer morenemateriale av varierende mektighet. Ellers er det store myrområder innenfor verneområdet. Som en kuriositet kan nevnes at det stedvis finnes «fremmede» bergarter i form av store flyttblokker som isen har lagt igjen. Eksempelvis kan vi finne store kalksteinsblokker som er skjøvet opp fra kambrosilurbergartene i liene nede ved Tyrifjorden, og også blokker av kvartsitt som trolig har sitt opphav fra Norefjellområdet. Lengst sør i verneområdet, i området Gjevlekollen og Neveråsen, er det innslag av aplittgranitt og kalkstein. Sistnevnte gir grunnlag for en rikere vegetasjon enn vi finner i det resterende verneområdet.

Flytt-blokk av kvartsitt på Breilihovet. Foto Morten Eken

Hydrologi

Finnemarka rager høyt i forhold til flatbygdene rundt. Dette gjør at det faller mye nedbør, særlig ved syd- og sydøstlig vind. Årsnedbøren i naturreservatet er derfor langt høyere enn i bygdene omkring. Avrenningen fra Finnemarka (regn og snøsmelting) ligger på 1200-1500 mm/år. Avrenningen fra naturreservatet samles i flere delnedbørfelter, hvorav Dyrbakvassdraget mot nord og Nykjua- og Tverrelvassdraget mot sør er de største. Store Bumla, Store Nykjua og Breilivannet er de største innsjøene i naturreservatet. Innenfor verneområdet er det i alt overkant av 65 navngitte tjern og pytter (ref. økonomisk kartverk N5), samt et minst like stort antall mindre pytter som ikke har fått noe navn på kartet. Verneområdet tangerer videre østre del av vatna Store Nykjua, Åsvanna og Uletjern. De fleste av de mindre vatna er rene myrvannssjøer (dystrofe innsjøer). De større vatna, så som

Store Bumla og Breilivatn må karakteriseres som ionefattige og lite næringsrike, mens vatn som for eksempel Sandtjern, Store Elgtjern og Lårvika synes å være noe mer næringsrike.

Klima

Finnemarka har typisk innlandsklima, med moderate mengder nedbør, relativt lave vinter- og relativt høye sommertemperaturer og ikke spesielt sterke vinder. Verneområdet ligger såpass høyt at det får mer nedbør enn bygdene rundt platået. De høyere liggende delene av Finnemarka er kjent som et snørikt område, og verneområdet er vanligvis snødekket fra midten av oktober til midten av mai (7 mnd).

Med forventet varmere klima pga. klimaendringer må det forventes at vintersesongen vil bli kortere i verneområdet etter som vintertemperaturen er anslått å øke med 4,5 °C i et hundreårsperspektiv. Samtidig antas det å bli mer ekstreme nedbørshendelser og at årsnedbøren vil øke med ca. 15 %. Klimaendringene kan på sikt medføre endringer mht. flora og fauna i området.

Landskap

Finnemarka naturreservat er et høytliggende og grovkupert landskap på åsen mellom Vikersund i Modum og Sylling i Lier. I de høyeste områdene er det svært grunt jordsmonn og stedvis bart fjell i dagen. Disse områdene er delvis trebare, eller sparsomt bevokst med kortvokst skog. Slike områder finner vi særlig rundt toppene som Breili, Lauvkollen, Brennåsen, Bjørnkollen, Gjevlekollen, Neverkollen, Knausen og Lurtopp og et område sydøst for Store Bumla. I mellom høydepartiene er det mange markerte dalsøkk og mer og mindre utpregete bekkekløfter. I liene fra ca. 650 m.o.h og nedover er det i all hovedsak skogdekket mark med gran som det dominerende treslaget. Ellers domineres landskapet av større og mindre myrer og et stort antall pytter og tjern.

I det følgende er det tatt inn noen bilder som viser et representativt bilde av landskapet og naturtypene i Finnemarka naturreservat.

Nordre del av naturreservatet sett fra Breiliflaket, Breilivann midt i bildet og fra venstre Tandbergbrenna, Lauvkollen og Brennåsen i bakgrunnen. Foto: Morten Eken.

Oversikt over nordvestre del av Finnemarka naturreservat med Tyriffjorden i bakgrunnen.

Naturtyper

Det er ikke gjort noen systematiske registreringer av naturtyper eller vegetasjonstyper i den eldste delen av Finnemarka naturreservat, annet enn det som ble gjort i forbindelse med verneplanen. Det er derfor liten detaljkunnskap om naturen i den nordlige delen av verneområdet. I den sørlige delen ble det gjennomført naturfaglige registreringer i 2011 i forbindelse med verneprosessen for utvidelse av reservatet. Totalt ble det avgrenset 22 kjerneområder hvor de største naturverdiene lå i områdene i sør med kalkrik berggrunn. Resultatene fra kartleggingen er tilgjengelige i egen rapport (Midteng, R. 2012).

Miljødirektoratet er i gang med basiskartlegging av alle verneområdene i Norge, for å bedre kunnskapsgrunnlaget. Kartleggingsmetoden som blir brukt er etter et system som nylig er utviklet, og som kalles Natur i Norge (NiN). NiN er et type- og beskrivelsessystem for all variasjon i naturen. NiN håndterer variasjonen i alle naturmiljø i Norge, fra de store havdyp til de høyeste fjell, og fra Skagerrak i sør til Svalbard og Polhavet i nord. NiN håndterer også naturvariasjonen på ulike skala gjennom de såkalte «Naturmangfoldnivåene», fra storskala landskapstyper til alle livsmedier ned til barken på et tre (Artsdatabanken). Finnemarka naturreservat ble meldt inn som kandidat for basiskartlegging i 2017, men ble ikke prioritert da. For 2024 er den nordre delen (det første naturreservatet) meldt inn for basiskartlegging. Data fra denne kartleggingen blir tilgjengelig gjennom kartinnsynsløsningen Naturbase;

<https://www.miljodirektoratet.no/tjenester/naturbase/>

Gammel barskog med urskogspreg

Gjennomgående for hele den nordlige delen av naturreservatet er at det er mye gammel gran i klimaksfasen. Stedvis på de bedre bonitetene finnes imidlertid tydelige spor etter gjentatte, tidligere hogster. I andre deler av de grandominerte områdene er det få eller ingen hogstspor, og her finner vi gjerne stort innslag av død ved på bakken. I deler av områdene er skogbildet i ferd med å utvikle seg mot et urskogspreg. De urskogspregete områdene finner vi særlig i terreng som har ligget vanskelig til for hogstaktivitet og i områder på lavere boniteter. I den sørlige delen av verneområdet har det vært utført omfattende gjennomhogster i flere omganger. Mesteparten av skogen her har i midlertidig ligger urørt i 70-100 år og vil innen relativt kort tid (20-50 år) begynne å produsere mye død ved som gir grunnlag for arealkrevende gammelskogsarter.

Skogsinteriør i fra nordre del av Brennåsen, et område med noe hogstpåvirkning. Foto Morten Eken

Myr

Det er et betydelig innslag av myr innenfor reservatet, og de største myrområdene finner vi i den sydvestre og de sentrale delene av verneområdet i (Engelstadvollmyrene, og Strandvollmyrene og på Tverråsen). Dette er myrer som i tidligere tider trolig ble slått i forbindelse med seterdrifta i området. I nordøstre hjørne av verneområdet finnes større myrområder rundt Snøkollen, Andtjern, Langetjern og ved Korpåsen, og øst for Sneisene er det også betydelig myrareal. I østre del av verneområdet har det blitt grøftet opp store myrarealer omkring Kutjern og framover mot Skjeggerudsetra. Disse myrene er i dag delvis tresatt. I 2016 ble det satt i gang restaurering av de grøftede myrene.

Myr ved Gunnhildbakkjern (t.v) og Lusegras fra myra ved Ingerborgsputt. Foto Morten Eken

Rasmark og berg

Det er ingen høye fjellvegger i reservatet, men noen markerte skrenter og rasmarker finner vi ved Korpåsen, og i søndre del av Brennåsen og Lauvkollen ut mot Vesle Elgtjern og Urdetjern, ved utløpet av Store Bumla og sydskrenten av Snøkollen. Østsiden av Tverråsen utgjør også en tydelig landskapsform.

Brannfelt

Det er spor etter skogbranner flere steder innenfor naturreservatet. Høystubber etter brann finnes bl.a. ved Langetjern nordøst i området. Navn som Tandbergbrennene og Brennåsen vitner også om tidligere tiders branner. Den ferskeste brannflata som er observert er et felt på noen dekar øst for Breilivann – dette brant trolig omkring 2004, men ble aldri ble oppdaget.

Fisketomme innsjøer

Innenfor verneområdet er det mange vannforekomster. Det foregår årviss kalking og fiskekultivering i en del av de større vatna, mens de aller fleste av de mindre vatna er fisketomme. Pga. sterk forsuring over mange år er vannet ionefattig og surt, og det er derfor noe begrenset potensial for biologisk mangfold. En del syretolerante arter gir imidlertid næringsmuligheter for andefugl- og vadefugler i området.

Grunnlendt mark med kortvokst furu, bergområde øst for utløpet av Store Bumla

Grana dominerer i Finnemarka barskogreservat, Karlsborg øst for Store Bumla.

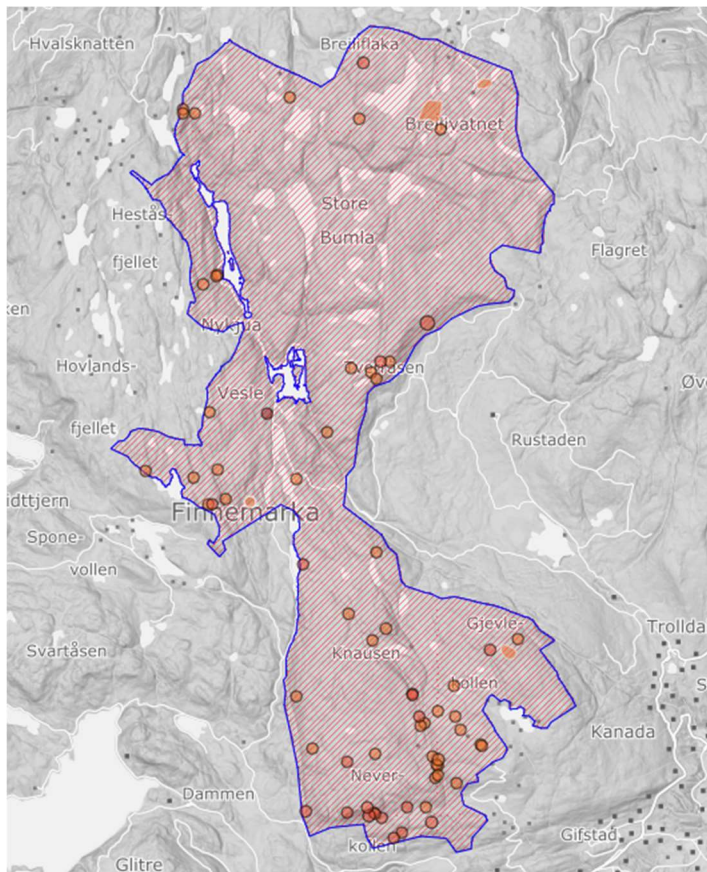
Store Elgtjern med reguleringsdam i bakgrunnen
Alle foto Morten Eken

Parti ved det midtre av De Pene Tjerna.

Rødliste/svartliste-observasjoner

Det er registrert flere rødlistede arter i verneområdet, se kart nedenfor. På setervollen på Sandvollen er det observert en svartlisteart (vinterkarse), som trolig er spredd med husdyr eller folk i den perioden det ble setret i området.

Registrerte arter og kjerneområder i Finnemarka naturreservat. Uttrekk av artskart – rødlistearter i Finnemarka naturreservat. www.artskart.no

Vegetasjonstyper og flora

Skog

Mye av skogen i naturreservatet har opp igjennom tidene blitt utnyttet gjennom hogst. Hogstene har i hovedsak vært manuelle, og hogstformen har nok nesten utelukkende vært blendingshogst, der de mest verdifulle trærne ble plukket ut. I tillegg finnes det enkelte flatehogster i det nye utvidelsesarealet som er tatt med for å få en bedre og mer langsiktig avgrensning av verneområdet. I de sentrale delene av verneområdet finnes spor etter hogster i hvert fall så seint som på 1950-tallet, og i den sørvendte lia ut mot Store Elgtjern er det foretatt hogst antakelig så seint som på 1970-tallet. På grunn av lang avstand til bygda og til dels vanskelig terreng for framkjøring av tømmer, har imidlertid en stor del av skogen fått utvikle seg fritt til naturskog. Det er disse lite påvirkede granskogsamfunnene som har

størst verneverdi i dette reservatet. Til tross for dominans av gran finner vi betydelig innslag av lauvtre, hovedsakelig bjørk. Noe osp finnes også. Navn som "Lauvkollen" vitner om dominans av lauvskog. Ved Neverkollen, lengst sør i verneområdet, er det også innslag av edellauvskog. Det er imidlertid kun mindre områder med furudominans, gjerne knyttet til grunnlendte, tørre partier spesielt syd i verneområdet og i høyereliggende områder. Det er funnet gran med alder på opptil 300 år. Enkelte forekomster av barlind finnes sør i området.

Granskogen består for en stor del av blåbærgranskog med lokale innslag av småbregnegranskog. Noe storbregnegranskog finnes i søkk og i liene der en har tilgang på sigevann og langs bekker.

Oppover i liene og opp på de tørrere platåene finner vi alle overganger fra blåbærgranskog via bærlyng-barblandingsskog, røsslyng-blokkebærfuruskog og på de aller tørreste brinkene er det innslag av lavfuruskog/knausfuruskog. I de sørlige delene av verneområdet er det også innslag av kalkfuruskog og kalkgranskog i forskjellige utforminger.

I småbregnegranskog og blåbærgranskog finner man en rikelig forekomst av kystjammemose i bunnsjiktet. Skogbunnen i storsbregnegranskogen har forekomster av kystbjørnemose, mens gransumpskog har grantorvmose og vanlig bjørnemose. I storbregnegranskogen kan man også finne skyggemose på skogbunnen. Denne arten går dessuten inn i mindre typiske høgstaudeutforminger som for eksempel nord for Elgstjern. Gråmosen og Cladonia-arter forekommer spredt i røsslyngblokkebærfuruskogen, mens skogsyl også vokser på steinblokker i granskogen.

Av lav finnes vanlig kvistlav, skrukkelav, papirlav, hengestry mørkskjegg og bleikskjegg. Det er også gjort funn av lungenever, ulvelav, gubbeskjegg, taiganål, kort trollskjegg og randkvistlav på trær og bergvegger. Av vedboende sopp er det funn av blant annet svartsonekjuka flekkhvitkjuka, spindelkjuka, duftskinn, kjøttkjuka og granrustkjuka.

For øvrig kan nevnes at det er rikelige forekomster av blåbær, røsslyng, krekling og blokkebær. Som kantart finner man også ørevier og fjellbjørk. Skogburkne nederst i liene og fjellburkne oppe på platået. Skrubbær og bjønnekam er vanlige arter i blåbærgranskogen.

Myr

Myrene innenfor verneområdet er i hovedsak fattige nedbørsmyrer av brunmosemyr-bjønnskjeggtipe, med tuer med røsslyng og rusttorvmose med flatere partier imellom bevokst med torvull, bjønnskjegg og andre trivielle fattigmyrarter. Noen steder finnes litt mer næringsrik (intermediær) myr, med flaskestarr og duskull. Denne typen forekommer spesielt i litt trangere dalsystemer slik som øst for Snøkolltjern, og gjenkjennes ved de lange smale myrene. Noen steder finner vi strengmyrer, for eksempel ved Andtjern og ved De Pene Tjerna. Lengst sør i verneområdet finner vi rikmyrer med mer krevende arter som gulstarr, jåblom, skavgras og smalmarihånd.

Noen høljesamfunn i den fattigere brunmosetypen har dystarr og noen steder også frynsestarr. Den sistnevnte art forekommer også på sumpaktige steder med fastere mark. En art som skartorvmose er funnet ett sted på den middels-næringsrike myra nord for Elgstjern. På solrike, tørrere partier i myrene gror det ofte blåtopp.

På enkelte myrer er det mindre forekomster med rome. Langs myrkantene og delvis også innpå tynn torvmark gror også lokalt noe flekkmarihånd. En forekomst av granstarr er funnet ved en myrkant vest i det undersøkte området.

Strengmyr i skrånende terreng ved De Pene Tjerna. Bilde t.h. smalsoldogg fra samme myr. Foto Morten Eken

Fauna

Fugler og pattedyr

Det er ikke gjennomført noen systematisk kartlegging av faunaen i verneområdet. Gammelskog er leveområde for mange arter som ellers er negativt påvirket av moderne hogstpåvirkede skoger. Gammelskogarter som tretåspett, hønhauk og storfugl er vanlig forekommende i området. Ellers er det observasjoner av flere uglearter. Fiskeørn og kongeørn finnes selv om de ikke nødvendigvis hekker innenfor selve verneområdet. Videre observeres storlom jevnlig, og det er trolig årvisst hekking innenfor verneområdet.

I tillegg til at det er mye gammel skog er det også lite forstyrrelser i området. Det må derfor forventes at området har en viktig funksjon som leveområde for gaupe. Gaupe har i hvert fall de seinere årene hatt årvisst tilhold i Finnemarka. Fra gammel tid er det beretninger om fast tilhold av både bjørn og ulv i området, og vinteren 2013/2014 ble det på nytt observert ulv i området. Det er ikke nasjonale bestandsmål for yngling av ulv og bjørn i regionen, og disse artene forekommer nå kun høyst sjelden som streifdyr. Finnemarka er ellers kjent som et godt jaktområde både for storvilt og småvilt.

Fisk

De naturlige fiskebestandene av ørret og abbor ble tidlig utradert av sur nedbør. Kalking og fiskekultivering sørger imidlertid for at det igjen er bygget opp gode bestander av ørret i en rekke vann. I kjølvannet av kalkingen er igjen livsbetingelsene for annen vannlevende fauna vesentlig forbedret. Kalkingsaktiviteten har derfor ført til rekolonisering av mange vannlevende organismer, som i sin tur er viktig næringsgrunnlag for arter som fossekall, fiskeørn og flere arter av andefugl og vadefugl. I Skjærsvannet som grenser inntil verneområdet i sørøst er den fremmede arten regnbueørret registrert, men statusen for denne arten i området for øvrig er ikke kjent.

4.2 BRUKERINTERESSER

Landbruk

Etter vernevedtakene har det ikke vært skogsdrift innenfor verneområdet. Det er imidlertid ikke vanskelig å finne spor etter tidligere hogstvirksomhet. Hogstformen har i hovedsak vært bledningshogst, men også tidligere flatehogster finnes i det sørlige delene. Det er spor etter dette i de beste liene med granskog, f.eks. i lia syd for Breilivannet mot Brennåsen. Det er også synlige spor etter en traktorvei som kommer fra Skjeggerudsetra og går inn forbi Store Elgtjern til Vesle Elgtjern. Disse var engang brukt i forbindelse med hogst på 1970- tallet.

Ellers slippes det årlig en del beitedyr, både storfe og sau som streifbeiter i store deler av verneområdet.

Seterbruk

Finnemarka var i tidligere tider setermark for gårdene i kommunene rundt. Innenfor verneområdet var det hovedsakelig seterinteresser fra gårdene på Modumsida. Setringen opphørte imidlertid for lang tid siden, og seterhusene har for det meste enten forfalt eller blitt flyttet til andre steder.

Sandvollen i nordenden av Indre Sandtjern er den eneste setra innenfor verneområdet der det fortsatt står igjen bygninger. Setra på Sandvollen tilhører gården Askim. Uthusene har forfalt, men selve seterbua er intakt, og leies i dag ut som fritidseiendom. Det har vært en stor åpen voll rundt setra, men denne er nå i hovedsak tilvokst med skog, til dels grov granskog. I dag er det bare en liten lysning rundt selve seterbua og litt ut mot Sandtjern som er holdt åpen.

Seterbua på Sandvollen. Foto Morten Eken

Tufter etter seterbu på Strandvollen. Foto M. Eken

Av øvrige setrer innenfor verneområdet kan nevnes Furevollen (delvis neddemt av Breilivatn), Engelstadvollen og Strandvollen. Her kan vi fortsatt finne igjen tufter og rester av setervoller, men naturen er i ferd med å utslette sporene etter tidligere aktivitet på setrene. Seterlivet var en viktig del av næringsgrunnlaget for gårdene rundt Finnemarka, og setermiljøene har etter flere hundre års sammenhengende bruk blitt en del av «interiøret» i barskogområdene i denne delen av landet.

Friluftsliv

Fotturer - sommer

Området benyttes en del i friluftslivssammenheng, fortrinnsvis som dagstuoerområde på ski eller til fots. Det er blåmerkede stier både fra Vikersund og fra Lier, og disse møtes ved Sandvollen. Herfra går det en avgreining opp til utsiktspunktet på Breiliflaket. Videre er det etablert en sti som tar av fra den blåmerkede løypa fra Vikersund i Tretjerdalen, og går sydover til Lunnåshytta. Der er også sti som går over smala mellom Vesle Åsvannet og Store Nykjua opp til Lunnås. Sør i området går det blåmerket sti fra Kanada og over Gjevlekollen og Knausen til Veslesetra, før den går videre sørover mot Eiksetra utenfor verneområdet. Stiene er markert på turkart for området og holdes også oppdatert på ut.no

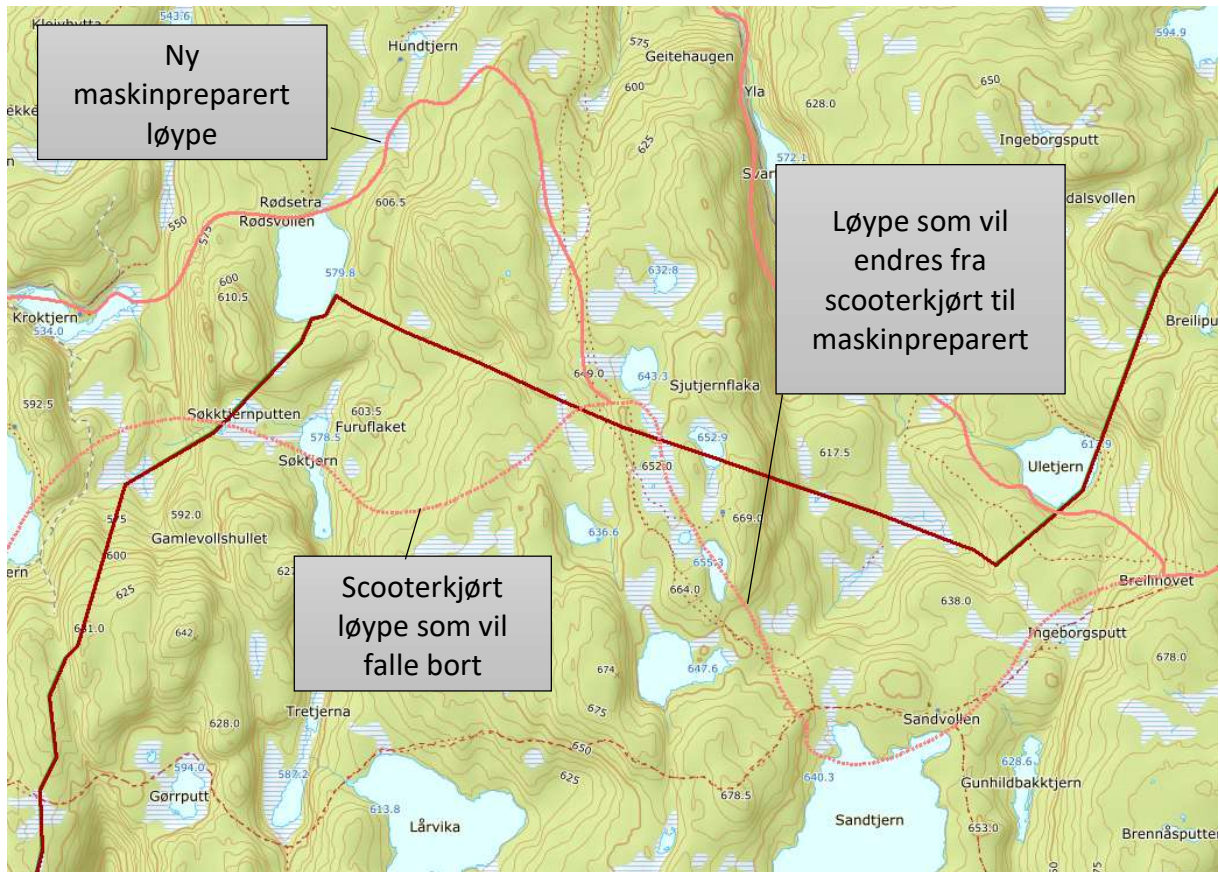
Stiene er også markert på kart i vedlegg 4.

Skiløyper - vinter

Vinterstid kjøres det skiløyper både fra Modum- og Liersiden som møtes inne i verneområdet. I Modum har skiløypene utgangspunkt fra P-plasser ved Stormyrplassen i Djupengropveien, samt ved Rognåsen/Bekkely. Fra Lier er det skiløyper fra Øverskogen, og fra Kanada, Sjøstad og Eiksetra som korresponderer med løypene fra Modum. Løypene i sør følger i hovedsak skogsbilveier, mens de i de nordlige delene går i utmark. Løypene har tradisjonelt blitt kjørt med snøscooter, men i de senere årene har standarden på skiløypene generelt blitt hevet. Dette har medført at publikums forventninger og krav til standard på løypenettet i Finnemarka er økende. Løypekartene holdes oppdatert på www.skisporet.no.

Kart som viser skiløyper i Finnemarka naturreservat er tatt inn som vedlegg 4.

I eksisterende reservat har det lenge vært et ønske fra Modum kommune om endringer for den scooterkjørte skiløypen over Søktjern og Sjutjernsflaka. Kommunen ønsker at det skal være mulig å kjøre maskinpreparerte løyper her som binder løypenettet sammen. Kommunen fikk avslag fra Statsforvalteren på en søknad om dette i 2012, men det ble gitt en åpning for at dette kunne vurderes i en forvaltningsplan for området. Statsforvalteren har derfor vurdert dette i denne planen. Kommunen har kommet med en alternativ trasé som gjør at det er mulig å legge deler av en ny trasé utenfor verneområdet. Denne er avmerket på vedlegg 4, og går nord for vernegrensen før den svinger sørover og treffer eksisterende scooterkjørte løype ved Sjutjernflaka, jf. kart med forklaring under. Statsforvalteren er positive til å finne en løsning for dette etter en konkret søknad om dispensasjon etter at ny verneforskrift er vedtatt. Vi ser fordelen med at løypenettet kan kjøres med én type maskin. En slik trasé må imidlertid ikke komme i konflikt med viktige naturverdier og det må finnes en trasé som ikke krever tilrettelegging utover mindre rydding av vegetasjon. Modum kommune søkte i 2019 om å få legge om løypa som vist i vedlegg 4. Statsforvalteren ga tillatelse til dette i vedtak datert 16.10.2019. Vedtaket ligger tilgjengelig på www.miljovedtak.no

Bær- og soppstaking

Finnemarka er anerkjent som et godt område for bær- og soppstaking, og en del mennesker benytter seg fortsatt av disse mulighetene. Innenfor verneområdet er det trolig størst ferdsel av bærplukkere – og spesielt i moltetida på ettersommeren.

Skiløypa fra Bekkely til Breiliflaket/Breilhytta. Foto Morten Eken.

Jakt, fangst og fiske

Det drives tradisjonell jakt på småvilt og storvilt i hele Finnemarka. Storviltjakta disponeres av rettighetshaverne. Statskog Børresen AS har mesteparten av storviltjakta innenfor verneområdet, og leier ut sine rettigheter på kontraktsbasis. Ellers er det private storviltjaktlag både i Modum og Lier som har deler av sine arealer innenfor verneområdet. Småviltjakta disponeres delvis i privat regi av den enkelte rettighetshaver, mens det i noen områder er det organisert kortsalg gjennom jeger- og fiskerforeninger. Statskog selger jaktkort gjennom nett-tjenesten www.inatur.no.

Fisket på Statskogs arealer forvaltes av Statskog og inngår i Fellesfiskekort for Finnemarka. Statskogs Norgeskort gjelder også for fiske på Statskogs grunn i Finnemarka. I de øvrige vatna er det jeger- og fiskerforeninger som selger fiskekort.

En fisketur i Finnemarka kan gi fangst av ørret av fin kvalitet. Foto: Morten Eken.

Arrangement og organisert aktivitet

Omfanget av organisert aktivitet innenfor verneområdet er lite. Det er registrert at foreningen «Venner av Lunnås» arrangerer «Lunnåsdagen» på høsten. Videre er det tradisjon for at det møtes folk fra Øst-Modum og Øverskogen i Lier på Breili en dag i påsken. Aktivitetene medfører ikke konflikter mht. verneformålet og det har ikke blitt innført noen praksis med dispensasjonsbehandling for disse aktivitetene. Årlig blir skirennet Hauern på ski og sykkelrittet Hauern på sykkel arrangert innenfor verneområdet. DNT Drammen og Omegn arrangerer Nykjua dagen, Torleif Haugs marsjen og Ut på tur Lier.

Teknisk infrastruktur

Reguleringsanleggene i Dyrbak-vassdraget

Innenfor verneområdet er det gamle vannkraftanlegg. I nordre del av området er Dyrbakelva regulert. Et av reguleringsmagasinene ligger i sin helhet innenfor verneområdet. Dette er Breilivannet som kan reguleres mellom kote 635,35 og kote 629,85 dvs. 5,5 m. Ved utløpet av Breilivannet er det en steindam med manuell reguleringsluke, samt ei lita hytte (Breilihytta) som tilhører anlegget. Bekken fra Breilivannet har som følge av dette svært varierende vannføring, men er aldri tørr pga. små lekkasjer i dammen. Berørt strekning av bekken innenfor verneområdet er ca. 700m. I tillegg til Breilidammen er det spor etter tidligere reguleringsinngrep i tre mindre vann øst for Breilivannet. Som følge av at vannene ble senket gjennom kanalgraving/sprenging i 1913 har to vann fått navnene Store og Vesle Utgravde tjernet. Det må i den forbindelse nevnes at Det Store Utgravde tjernet på gamle kart bærer navnet "Gerhardtstjern". Videre er det registrert spor som tyder på at også et lite vann som heter Multetjern ble senket i samme tidsperiode. Vannstanden i de nevnte tjernene ble nok ganske raskt tilbakeført til opprinnelig nivå, og det er ikke synlige reguleringssoner rundt vannene i dag.

Reguleringsanleggene i Solbergvassdraget

Solbergvassdraget har sitt utspring i søndre del av verneområdet. Store Bumla, Store- og Vesle Nykjua og Store Elgtjern er vann innenfor verneområdet som har vært regulert i mer enn 100 år.

I Store Elgtjern er det en høy, tørrmurt dam med tappelupe i bunnen. Reguleringen har trolig vært om lag 3 meter. Dammen er i dag utett, og reguleringen er derfor ikke lenger effektiv.

Store Bumla er regulert ved hjelp av en steinkistedam i utløpet. Reguleringen har vært om lag 2 meter. Dammen i Bumla er i dag utett, og generelt i dårlig forfatning. Dette innebærer at vannet mer eller mindre går på selvregulering i dag.

I Store Nykjua ble det oppført en ny dam på 1980-tallet, mens det i Vesle Nykjua er en 10 meter høy dam av murte steinblokker med en påstøpt vegg på innsiden.

I Øvre Damtjern, sør for Damvassåsen, er det spor etter tidligere tiders regulering, men dammen her ser ikke ut til å ha vært funksjonell på lang tid.

Fra de regulerte vannene ledes vann via hhv. Tverrelva og Nykjuaelva til Dammyrddammen som er inntaksmagasin for Grytefoss kraftverk. Lenger nede tas vannet på nytt inn i en inntaksdam for Tronstad kraftverk.

Regulant har fremmet planer om å utbedre flere av dammene, men spørsmålet er ikke avklart i forhold til vernebestemmelsene og en pågående vassdragskonsesjonssak.

Veier

Fra Modumsiden er Breiliveien hovedferdselåren inn mot verneområdet. Breiliveien deler seg i Askimdalen, og ei grein (Djupengropveien) går inn til Svarttjern, men er stengt med bom ved Stormyrplassen. Fra Stormyrplassen er det kort vei bort til den blåmerkede turstien fra Vikersund. Den nordre greina av Breiliveien går i en lang bue rundt bremmen av Finnemarka, og ender ved Størymr. Veien mellom Størymr og Dignekroktjern heter Rokketjernveien. Veien er stengt med bom rett innenfor Vesledammen, og herfra og inn til Kroktjern er den kun åpen for grunneiere og hytteiere i området. Det finnes ellers en privat skogsbilvei stengt med bom i verneområdet. Den går fra Kimmerud via Kroktjern, og går inn i verneområdet sør for Plommetjern. Veien ender ved Andtjern.

Fra Liersida kommer det inn skogsbilveier fra øst og sørøst for verneområdet. Den nordligste veien ender like ved Skjeggerudsetra, og derfra går det en traktorvei videre innover i verneområdet mot Elgtjern. Lenger sør følger det skogsbilvei fra Kanada gjennom verneområdet langs Nykjua og vider forbi Vesle- og Store Nykjua. Veien ender på vestsiden av Åsvanna. Helt i sørvest følger det skogsbilvei langs grensen til verneområdet før den går inn i verneområdet vest for Sneisene og møter veien fra Kanada nord for Nordsneisa.

Kraftledninger

I sørlige del av området hjørne går det to 420 kV kraftledninger gjennom verneområdet. Statnett SF eier og har konsesjon til å drive disse. Det er behov for vedlikehold av ledningene blant annet gjennom rydding av vegetasjon. Dette er nærmere omtalt i neste kapittel.

Forsvarets anlegg på Breili

Forsvarets tele- og datatjeneste etablerte på 1980-tallet en installasjon på Breiliflaket. Til anlegget er det ført fram strøm fra Dyrbak, dels som nedgravd kabel og dels som kabel opphengt i stolper. Videre er det en del synlige terrengspor etter transport til anlegget, samt noen godt synlige parabler i tilknytning til forsvarsanlegget.

Parabol - forsvarsanlegg på Breili. Foto M. Eken

Reguleringsdam i Store Bumla. Foto Morten Eken.

Bygninger

Historiske bygninger

Breilihytta

Breilihytta ved utløpet av Breilvannet er ei intakt hytte. Hytta tilhører Modum kommune v/Modum Kraftproduksjon KF. Breilihytta ble i sin tid bygget for å huse personell som ble sendt fra bygda og inn til Breilidammen for å foreta regulering eller annet arbeid på dammen. Før skogsveiene ble bygget innover mot Breiliområdet var det en dryg marsj fra bygda, og skulle det brått bli dårlig vær var det behov for å ha et husvære å søke ly i for de som var ute på oppdrag. Hytta har 4 sengeplasser og nødvendig kokemuligheter. Det er innlagt strøm på hytta. I vintermånedene disponeres Breilihytta av Øst-Modum grendelag, som holder åpent for skiturister og selger mat og drikke i helgene. I de seinere årene har hytta også blitt brukt for å huse personell som har ærender i forbindelse med for eksempel undersøkelser og oppsyn i verneområdet.

Breilihytta. Foto M. Eken

Lunnåshytta

Lunnås er ei opprinnelig skogarbeiderkoie som ligger nær utløpet av Vesle Bumla på Statskogs eiendom. Hytta har stått ulåst og åpen for skautravere i mange tiår. Hytta er enkelt utstyrt med 5 køyeplasser pluss ekstra madrasser, vedfyring, gassbluss, kjøkkenutstyr, dekketøy og annen redskap. Foreningen «Venner av Lunnaas» fører tilsyn med koia og utfører en del vedlikehold.

Lunnåshytta. Foto M. Eken.

Fritidsbebyggelse

Innenfor verneområdet ligger det noen ganske få hytter. Tre av hyttene i det som kalles Backe-Tandberg hytteområde (godkjent hytteplan fra ca. 1965) ligger innenfor vernegrensen helt i nord. Dette er relativt nye hytter, men med enkel standard. Det er ikke lagt strøm inn i hytteområdet, og vann- og avløpsanlegg er heller ikke etablert. Hyttene er holdt i god stand, og området rundt framstår som ryddig og pent. Brukshyppigheten for hyttene er ikke kartlagt, men trolig er bruken relativt beskjeden. I tillegg ligger det ei hytte som kalles "Fyrstikkesken" på Sjutjernflaket. Denne er i privat eie.

I den sørlige delen har Statskog tre hytter som leies ut til fritidsbruk eller brukes i forbindelse med jakt/fiskestell. Disse ligger rundt Vesle Nykjua. På toppen av Gjevlekollen har Statskog i 2017 revet den eksisterende hytta som var i dårlig forfatning og satt opp en ny, åpen hytte til bruk for allmennheten på samme sted som den gamle stod. Statskog har også en hytte i Vikeråsen som benyttes til utleie.

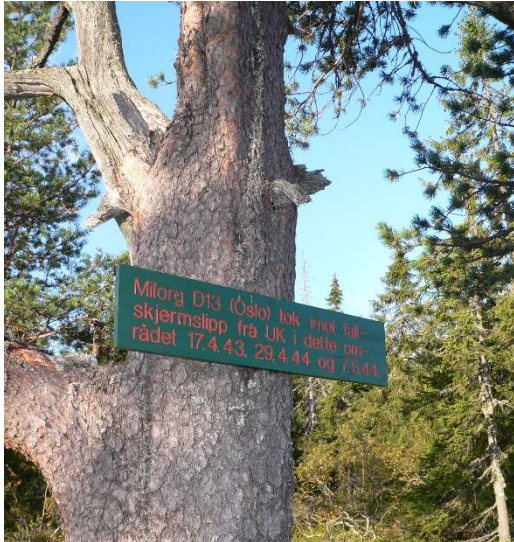
Sør i verneområdet ligger det hytter også øst for Svartvannet, vest for Skjærsvannet, på Lurtopp og i Laukedalen som er i privat eie.

På nordvestsiden av Nordsneisa har Statskog satt opp en gapahuk for allmenn bruk. Ved Langvannet og Sneiseholane står det to lavvoer i privat eie ved vernetidspunktet. Den førstnevnte er i dårlig forfatning, men er planlagt vedlikeholdt. Sistnevnte er i god stand.

Kart som viser alle bygningene i verneområdet går frem av vedlegg 5.

Krigsminner

I de siste årene under andre verdenskrig ble det foretatt mange slipp av våpen og utstyr over de sentrale delene av Finnemarka. Pga. topografien var det ikke mulig å se fra bygda at det ble sluppet containere fra fly som gikk inn over Finnemarka i lav høyde. Men okkupasjonsmakten hadde fått mistanke, og 10. mars 1945 setter tyske og norske nazister i gang en omfattende razzia mot gutta på skauen. Dette medførte at et slipp-lag som lå på hytta ved Vesle Nykjua ble angrepet, og to av de norske soldatene ble drept under razziaen. Som et minnesmerke over de falne er det reist en bauta ved Vesle Nykjua, og slaget markeres hver vår på Nykjuyadagen. Innenfor verneområdet er det satt opp et skilt ved skiløypa vest for Andtjern med informasjon om slipp-aktiviteter i området, og på Snøkollen finnes fortsatt rester etter cella som «gutta på skauen» benyttet som observasjonspost under flyslippene.

Markering av flyslipp vest for Andtjern

Rester etter slipp-celle, Snøkollen. Begge foto M. Eken

Motorisert ferdsel

Omfanget av motorisert ferdsel innenfor verneområdet er begrenset. Mest motorisert ferdsel er det i den sørlige delen der det går veier gjennom området og er flere tekniske inngrep.

Vinterstid prepareres skiløypene i området dels med snøscooter og dels med løypemaskiner. Det er fra tid til annen behov for transport i forbindelse med vedlikehold eller tilsyn med forsvarets anlegg, reguleringsmagasiner, kraftledninger, jaktutøvelse, tilsyn med eiendom og hytter. Dette løses gjennom direkte tillatelse gjennom forskriften eller dispensasjoner for bruk av snøscooter eller ATV, jf. neste kapittel.

I forbindelse med vitenskapelige undersøkelser og kalking av fiskevatn forekommer det lavtflyging med helikopter over området, og dette er tillatt motorferdsel.

Undervisning og forskning

Finnemarka ligger i kort avstand fra store befolkningsentra og undervisningsinstitusjoner, og har opp igjennom årene blitt benyttet i undervisnings- og forskningssammenheng, bl.a. for universitetet i Oslo, universitetet for miljø og biovitenskap, NIVA m.fl. Stort sett vil forskningsaktivitet kunne foregå uten å komme i konflikt med vernebestemmelsene, men i den grad det skal tas ut biologisk materiale eller gjøres tekniske inngrep må dette godkjennes av forvaltningsmyndigheten.

5. FORVALTNING AV FINNEMARKA NATURRESERVAT

Informasjon om hvordan verneforskrifter skal forstås og tolkes finnes i «Rundskriv om forvaltning av verneforskrifter» som ble utgitt av Miljødirektoratet i 2014. Det finnes også nyttig informasjon om temaet i «Veileder for naturmangfoldloven kap. II», revidert av Klima og Miljødepartementet i 2016.

5.1 TRUSLER MOT VERNEFORMÅLET

Fysiske inngrep

Av fysiske inngrep er det registrert oppføring av ei gamle sydvest for Sandtjern. Det er hogd en del mindre trær til denne konstruksjonen. Gamma er utstyrt med vedovn og kan huse to-tre personer. Det er uvisst hvem som står bak dette, og grunneier har heller ikke «godkjent» tiltaket. Modum kommune har lagt igjen beskjed i gamma ved to anledninger om at de ansvarlige for tiltaket må melde seg, men ikke fått noen respons på dette. Det må vurderes om gamma skal fjernes.

Ellers ble det registrert at et jaktlag innenfor verneområdet hadde satt opp to jakttårn i Brennåsen øst for Sandtjern. Disse ble raskt fjernet etter påtrykk fra Modum kommune som på det tidspunktet hadde forvaltningsmyndigheten for verneområdet.

Modum kommune har ellers blitt gjort oppmerksom på at det var igangsatt opparbeidelse av en ny skiløypetrase fra Sandtjern til Store Bumla for en del år siden. For å komme fram med prepareringsutstyr var det blitt hogd noen trær langs traseen. Tiltaket ble befart, og de ansvarlige ble pålagt å stanse videre arbeid med løypetraseen.

Ulovlig oppførte byggverk: Gamme ved Sandtjern (2008) og jakttårn i Brennåsen (2009.) Foto Morten Eken.

Forsøpling og slitasje

Ved to anledninger er det registrert forsøpling rundt Breilihytta, og Modum kommune har fjernet etterlatenskapene. Grendelaget som disponerer hytta har de seinere årene holdt god orden på disse forholdene. Videre ble det registrert et vrak av en kano ved Det store utgravde tjernet, samt noen enkeltfunn av søppel i terrenget. Utover dette er det svært lite spor etter menneskelig aktivitet. Av slitasje er det registrert at det har blitt gått opp nye stier til Lunnåshytta, en fra den blåmerke løypa i nord og en fra dammen i Store Nykjua. Videre har det utviklet seg mindre stier langs de mest populære fiskevatna i området. Stiene representerer ikke noen reell trussel mot verneformålet.

Over enkelte myrpartier langs de blåmerkede stiene har det oppstått en del terrengslitasje, ved at folk går i bredden for å unngå de bløte, opptråkkede partiene av myrene.

Klimaendringer

Et klima i endring vil påvirke naturmangfoldet. Det må forventes at lengre vekstsesong vil medføre raskere gjengroing av åpne arealer som myrer og gamle setervoller og at enkelte plantearter vil spre seg fra lavereliggende områder oppover i terrenget. Videre vil kraftig nedbør kunne medføre en viss fare for økt forsumping og myrdannelse oppe på platåene i de høyereliggende delene av området. Eventuelle effekter av klimaendringer vil inntreffe gradvis over lang tid. Det anses ikke relevant i dag å sette inn andre tiltak for å forsøke å motvirke eventuelle klimaeffekter enn myrrestaurering.

Skogbrann

Skogbrann vil fra tid til annen oppstå, enten som følge av naturlige årsaker som lynnedslag eller som følge av menneskelig aktivitet. Ut ifra verneformålet å bevare en lite påvirket skog kan det diskuteres om det vil være riktig å forsøke å slukke brann i verneområdet, da skogbranner er en del av en naturlig suksesjonssyklus. Ut i fra risiko for brannspredning til arealer med utnyttbar skog og hytteområder er det imidlertid ikke aktuelt å la skogbranner få utvikle seg fritt i området.

Fremmede arter

Spredning av arter kan skje som følge av naturlig spredning og tilpasninger til et miljø i endring. Dette er i så fall en del av den naturlige utviklingen i verneområdet. Det finnes imidlertid mange eksempler på at arter spres som følge av menneskelig aktivitet. I Finnemarka har nok mange plantearter blitt introdusert via husdyr som har bragt med seg frømateriale fra bygdene i lavlandet opp i Finnemarka i forbindelse med buføring og beiteslipp. Risikoen for spredning av uønskede plantearter anses lav. Når det gjelder fauna anses det ikke å være noen overhengende fare for at nye arter som kan kompromittere verneformålet blir introdusert. Ut i fra fiske- og vilthensyn er det imidlertid viktig å hindre spredning av f.eks. ørekyte og mårhund.

5.2 BESØKSSTRATEGI

Reiselivet

Området er et viktig rekreasjonsområde for befolkningen i Modum, Lier, Drammen og Eiker-kommunene. Området brukes mye til turgåing i sommerhalvåret og skigåing om vinteren. Sykling og riding har dessuten blitt populære aktiviteter, spesielt i de sentrale delene av Finnemarka med god veidekning. Området brukes av mange til høstingsbaserte aktiviteter som jakt og fiske, sopp- og bærplukking. For nærmere beskrivelse av sti- og løypetraser vises det til kap. 4.2.

Både i Lier og Modum er det utfartsparkeringer hvor det går stier og skiløyper inn i verneområdet.

Den besøkende

Finnemarka brukes i dag hovedsakelig av lokale dagsturister som benytter sommerstiene eller skiløypene. Området blir også brukt til teltturer og annen friluftaktivitet som fiske, jakt og sykling. De fleste kommer med egen bil inn til de ulike utfartsparkeringene.

Mål og strategiske grep

Mål med besøksforvaltning

Det overordnede målet med strategien som er beskrevet her er å ivareta verneverdiene ved å ta imot det besøket som allerede eksisterer i verneområdet på en god måte. Det er i utgangspunktet ikke noen stor målsetting om at besøkstallet skal økes. Imidlertid må tiltak som gjøres holde en slik kvalitet og inneholde en sånn attraktivitet at en økning ikke vil forringe verneområdets verdier.

Dette kan deles opp i tre ulike temaer.

Verneverdiene

Det er en viktig målsetting for denne besøksstrategien at den skal ivareta verneverdiene som i sin tid lå til grunn for vernet. Det vil være et viktig element at den nye merkevaren for verneområder i Norge på sikt kan tas i bruk for å forsterke informasjonsbehovet som finnes, koblet mot verneverdier.

Verdiskaping lokalt

Det er et poeng at eventuelle tilretteleggingstiltak og informasjonstiltak skal bygge opp under reiselivets behov for å kunne tilby en arena for naturlige opplevelser innenfor en bærekraftig ramme. Imidlertid skal dette hensynet ikke overskygge målsettingen om å ivareta verneverdiene.

De besøkende

Naturreservatet har gjennom sin størrelse og preg av villmarksområde mulighet til å være et viktig rekreasjonsområde. Det kan forventes en økt bruk av området på grunn av klimaendringene fordi området ligger høyt og er relativt snøsikkert sett i forhold til

lavereliggende områder. Det er en klar målsetting at tiltak og informasjon i område skal gi besøkende en god opplevelse, samt oppfatte alle tiltak til å være av god/høy kvalitet.

Strategiske grep

Et viktig strategisk grep vi kan gjøre i Finnemarka er å sørge for god kanalisering ved å gjennomføre tiltak som holder gjennomgående høy kvalitet. Det vil blant annet være viktig å gjøre tiltak som kavlegging for at stiene ikke fortsetter å utvide seg, samt hindre at besøkende lager nye stier.

Endring i prepareringsstandard fra snøskuter til løypemaskin må vurderes etter søknad. Behovet for terrenginngrep, påvirkning på naturverdier og bakgrunnen for endret bruk av prepareringsmaskin vil bli vektlagt i vurderingen.

Det er behov for å utarbeide nye informasjonsplakater som vil settes opp ved utfartsparkeringer og innfallsporter. Dette vil bli igangsatt når utvidelsen er vedtatt. Plassering av plakatene avhenger av økonomiske midler, tillatelse fra kommunene og grunneiere og behovet for informasjon ved den enkelte innfallsport.

Tiltak

Det er behov for å kavlegge i myrpartier langs stier. Aktuelle traser må kartlegges og omfanget må dokumenteres før tiltak kan iverksettes.

Tiltaksplan

Se vedlegg 3.

5.3 PLANLAGTE TILTAK OG SKJØTSEL

Forvaltningstiltak

Informasjon

Informasjon er et viktig tiltak for å øke kunnskap om naturverdier og forståelse og respekt for vernebestemmelsene. For å nå alle aktuelle målgrupper må informasjon formidles på ulike måter. De tradisjonelle kanalene har eksempelvis vært informasjonsskriv, informasjonsskilt og brosjyrer.

For Finnemarka naturreservat er det produsert infotavler og informasjonsskilt som er satt opp ved flere av innfallsportene til verneområdet. Det er imidlertid fortsatt innfallsporter som ikke har informasjonstavler om naturreservatet. Det er behov for å oppgradere plakatene og det vil bli utarbeidet nye etter ny standard fastsatt av Miljødirektoratet. Tavler og informasjonsskilt bør settes opp ved de mest brukte adkomstveiene/parkeringsplassene etter avtale med veistyre/grunneier.

De tradisjonelle informasjonsmetodene er fortsatt aktuelle, men avløses stadig mer av informasjon på elektronisk plattform. De seinere årene er det laget mange nettsider (hjemmesider, facebook m.m.) som har Finnemarka som tema.

Skjøtsel

Ut i fra et overordnet bevaringsmål om naturlig utvikling av et barskogområde som er typisk for regionen er behovet for skjøtselstiltak begrenset.

Terrenqslitasje

Generelt er trafikken i Finnemarka beskjedent i sommerhalvåret, men langs de oppmerkede stiene er det enkelte myrpartier som i vått vær er vanskelig å passere. Det vil derfor være aktuelt å kavle kortere partier av stier og løyper gjennom myrområder for å forhindre opptråkking av brede stier. Uttak av nødvendig virke og gjennomføring av slike tiltak kan vurderes lokalt dersom det ikke forringer verneverdiene i naturreservatet.

Et annet tiltak for å kanalisere ferdsel er oppmerking og kvisting langs stier og løyper.

Myrrestaurering

Myrsystemer har en stor evne til å lagre karbon, men denne evnen blir sterkt redusert dersom myra blir grøftet. Myrområdene spiller derfor en viktig rolle i klimasammenheng, og det har i de senere årene blitt satt stort fokus på restaurering av myr i Norge. Alle fylker er blitt oppfordret til å sette i gang med restaureringsprosjekter, og Finnemarka ble i den sammenheng det første store prosjektet i Buskerud. Myrrestaureringen finansieres gjennom egne prosjektmidler fra Miljødirektoratet.

Det er kartlagt ca. 10 000 m med grøfter i området ved Kutjern, sørøst i reservatet, se kart. Her blir det i november 2016 startet opp med tetting av grøftene. Prosjektet blir ledet av Statens naturoppsyn. Grøftene blir tettet ved bruk av gravemaskin som bygger demninger i grøftene av torv fra myra. Mange av trærne som vokser på myra blir samtidig hogd, eller fjernet med gravemaskin. Demningene får en terrasseeffekt, og jo brattere terrenget er desto tettere bygges demningene. Det er laget en video av metoden som brukes, denne ligger på nettsiden Youtube: <https://www.youtube.com/watch?v=EWymp1JFpW8>. Det kan se ganske voldsomt ut i et område rett etter at gravemaskinen har vært på stedet, men dette vil gro til etter hvert. Med myrrestaurering er det viktig å ha et langtidsperspektiv.

Prosjektet er nå slutført. Det er 11 kilometer grøft som er tettet, hvorav 8627 meter tettet vest for Tverrelva (rundt Kutjern), og 2374 meter på østsiden av Tverrelva. Et konservativt anslag på restaurert areal er da 220 dekar.

Hovedmålet med restaureringen er å endre den økologiske tilstanden mot mer opprinnelig myrnatur i løpet av en tidsperiode på ti til tjue år. Umiddelbart har det imidlertid dannet seg mange små vannspeil bak nyanlagte demninger og hull hvor demningsmassen har blitt hentet ut. Disse små dammene forventes å ha en positiv effekt på insektsfauna, amfibiefauna og fugleliv (pers.medd Pål Martin Eid, Statens naturoppsyn). Det er forventet at restaureringen skal ha en flomdempende effekt. Når prosjektet er ferdigstilt vil det være mulig å anslå noe mer om hvor stor del av myrene som har fått økt vannstand. Det er forventet en klimaeffekt av restaureringen. Ved ferdigstillelse av prosjektet vil det være

lettere å ha en sterkere formening om dette (pers.medd Pål Martin Eid, Statens naturoppsyn).

Overvåking av restaurert myr følger Miljødirektoratets instruks for ekstensiv overvåking, med registrering av torvmoseforekomster langs 30 meters transekt. Dette er nærmere beskrevet i «Plan for restaurering av våtmark 2021-2025» (Miljødirektoratet, 2020) og i «Instruks for ekstensiv overvåking ved myrrestaurering» (Miljødirektoratet, 2017). Det er opprettet tre vegetasjonstransekt på myrsystemet rundt Kutjern, og et bevaringsmål er definert for hvert av disse. Før restaurering var én del av myrsystemet i dårlig tilstand, en i middels, og en i god.

Forsøpling

Det tilrettelegges ikke mulighet for å kvitte seg med søppel inne i verneområdet eller ved innfallsporene til området, da dette vil være en oppfordring til ikke å bringe søppel med seg hjem av den enkelte. Til tross for informasjon og holdningsskapende arbeid vil det være behov for fjerning av søppel fra verneområdet med jevne mellomrom. Forvaltningsmyndigheten og SNO avtaler hvordan dette skal gjennomføres og bekostes.

Gammel kulturmark/setervoller

Et tema som i liten grad er omtalt i faggrunnlaget for vernet og verneforskriften er gammel kulturmark i tilknytning til seterdrift. Etter flere hundre års setring må setervollene kunne betraktes som en naturlig del av «inventaret» i skogene i regionen. Rundt setrene ble gjerne den indre vollen slått, mens de mer perifere delene av vollen ble beitet. Det ble også slått myrer i setrenes nærområder. Ut i fra dette kan det ikke utelukkes at det fortsatt er naturkvaliteter knyttet til gammel slått- eller beitemark innenfor verneområdet. Etter at setringen opphørte har imidlertid de åpne setervollene etter hvert grodd helt eller delvis igjen.

For å bevare naturmangfoldet som er knyttet til gammel kulturmark vil det være aktuelt å restaurere den best bevarte setervollen; Sandvollen. Her vil skjøtsel i form av hogst, og videre slått/rydding innenfor grensene til den gamle vollen være aktuelt. Dette forutsetter samarbeid med grunneier. Ved hogst/rydding av vollen må alt virke og hogstavfall fjernes fra vollen, eventuelt brennes på egnet sted vinterstid. Det vil være naturlig at tømmeret (litt avhengig av mengde) blir brukt til ved på setra.

Fremmede arter

Det er ikke kjente forekomster av fremmede arter med potensial for å kunne forringe verneformålet i naturreservatet. Dersom overvåking av området identifiserer slike problemstillinger åpnes det for at forvaltningsmyndigheten kan iverksette bekjempelsestiltak.

Ulovlighetsoppfølging

Dersom det oppdages ulovlig aktivitet/tiltak i verneområdet skal forholdet rapporteres til forvaltningsmyndigheten. Forvaltningsmyndigheten skal vurdere alvorlighetsgrad av alle typer ulovligheter som den blir gjort kjent med. Forvaltningsmyndigheten skal følge opp

saken gjennom å gi pålegg om retting, anmeldelse eller iverksetting av nødvendige tiltak av eget initiativ.

Tiltaksplan

Tiltaksplan for perioden 2018-2028 er satt opp i en egen tabell og tatt inn som vedlegg 3. Tiltaksplanen angir temaer og aktuelle tiltak, anslår kostnader for tiltakene, aktuelle finansieringskilder og samarbeidspartnere.

5.4 RETNINGSLINJER FOR BRUKERINTERESSER

Verneforskriften gir rammene for vern, skjøtsel og bruk av naturreservatet. En forskriftstekst vil ofte være generell, og det kan være behov for avgrensninger og konkretiseringer. Gjennom forvaltningsplanen foretas det en konkretisering og operasjonalisering av forskriftens bestemmelser. Verneforskriften angir f.eks. i § 4 og 6 en del unntak fra fredningsbestemmelse i §§ 3 og forbudsbestemmelsen i § 5. Og videre angis det i § 7 noen tiltak og formål som forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til.

Landbruk

Beiting (§ 4 pkt. d)

Husdyrbeiting har foregått i naturreservatet i uminnelige tider, og har slik sett delvis vært med på å forme området. I følge forskriften for naturreservatet er beiting tillatt. Beitebruken i Finnemarka reguleres gjennom en egen beitebruksplan.

Saltstein (§ 4 pkt. e)

Det er tillatt å sette ut saltstein.

Gjerder for husdyrbeite (§ 7 pkt. e)

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi tillatelse til oppsetting av gjerde for husdyrbeite.

Bikuber

Sør for Vesle Nykjua har det fra før vernetidspunktet stått bikuber gjennom deler av året. Statsforvalteren mener dette ikke kommer i konflikt med forskriftens bestemmelser om tiltak som kan endre naturmiljøet (§ 3), og er derfor tillat etter forskriften. Ev. nye plasseringer av bikuber må avklares med forvaltningsmyndigheten. Nødvendig motorferdsel for tilsyn med bikubene er dekket av § 6 pkt. c (tilsyn med husdyr), og krever ikke særskilt tillatelse.

Vanning (§ 4 pkt. m)

Det kan tas ut vann til landbruksformål fra Skjærsvannet i tråd med gjeldende lovverk.

Friluftsliv

Hensynet til verneverdiene, plante og dyreliv (§ 3 pkt. a og b, § 4 pkt. a)

All ferdsel i reservatet skal skje varsomt og ta hensyn til verneverdiene i området. Det er tillatt å ferdes fritt til fots og på ski.

Vegetasjonen og dyrelivet er fredet mot skade og ødeleggelse, og det er ikke lov å forstyrre dyrelivet unødvendig. Det er ikke tillatt å plukke blomster, lav eller moser i reservatet, men bær og matsopp kan man sanke som vanlig. Det er forbud mot å innføre nye plantearter og å sette ut dyr.

Vedlikehold og rydding av eksisterende stier og skiløyper (§ 4 pkt. i)

I naturreservatet er det flere etablerte stier og skiløyper. Disse er angitt i forvaltningsplanen. Det er tillatt å fjerne greiner og nedfall over trasene, samt vedlikeholde skilting og merking. Vedlikehold av stier består i å kappe eventuelle trær som blåser ned over stiene, klippe/kutte greiner som henger ut i stien, og vedlikeholde merker og skilt. Trær som ligger over stien skal kun deles slik at de kan trekkes til side. Virket skal ikke fjernes fra reservatet. Det er kun tillatt å rydde innenfor stiens opprinnelige bredde. Eventuelle klopper, broer o.l. kan vedlikeholdes. Utskifting av slike innretninger går ikke under vedlikehold og er søknadspliktig. Turistforeningene, lokale interesseorganisasjoner, grunneiere eller SNO kan utføre vedlikehold på stiene i reservatet.

Nymerking, oppsetting av skilt, utbedring og omlegging av eksisterende stier og løypetraseer (§ 7 pkt. i) og etablering av nye stier og løypetraseer (§ 7 pkt. j)

Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til ny merking av turstier og løypetraseer. Med ny merking menes etablering av merker på steder hvor det ikke er merker fra før, eller etablering av en ny type merker. Det kan gis tillatelse til oppsetting av nye informasjonstavler/skilt ved strategiske punkter (for eksempel i sti/løypekryss og ved etablerte samlingsplasser). Omlegging kan blant annet være aktuelt for å unngå bløte partier og kanalisere ferdselen bedre. Utbedring kan for eksempel være kløpplegging. Utskifting av klopper, broer og andre innretninger langs stier og løypetraseer defineres som utbedring og er søknadspliktig. Etablering av nye stier og løyper kan være aktuelt for å skape bedre forbindelser.

Merking av stier og løypetraseer utføres av turistforeningene, lokale interesseorganisasjoner, grunneiere eller SNO etter godkjent forvaltningsplan. All tilrettelegging skal være i tråd med DN-håndbok 27-2006 Naturvennlig tilrettelegging for friluftsliv (DN 2006) og Merkehåndboka (DNT et al. 2013).

Organisert aktivitet og idrettsarrangementer (§ 3 pkt. d, § 7 pkt. a)

Innenfor naturreservatet er det flere naturlige samlingspunkter, der det også tradisjonelt har vært mer eller mindre organiserte aktiviteter. I utgangspunktet er det forbud mot idrettsarrangementer, jaktprøver og annen organisert bruk av naturreservatet. Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til begrenset bruk av naturreservatet til disse formålene.

Det er vanlig forvaltningspraksis at en gruppe på størrelse med en skoleklasse (30 stk) skal kunne gå en fottur/skitur i reservatet uten å søke om det. Dersom det er større grupper enn dette, eller annen aktivitet enn fottur/skitur, må det søkes om tillatelse fra forvaltningsmyndigheten. Forbudet betyr ikke at verneområdet skal være lukket for slik aktivitet, men det gir oss mulighet til å ha oversikt over aktivitetene og vurdere hvert enkelt tilfelle når det søkes om det.

Fortrinnsvis bør organiserte turer følge oppmerkede stier og løyper, og rast eller leirslaging skal skje i tilknytning til etablert samlingspunkter, for eksempel Breilhytta, Lunnåshytta og danseplassen ved Lårvika.

Naturen i Finnemarka er ikke spesielt sårbar for bruk, så vi vil i hovedsak være positive til søknader om organisert aktivitet under disse forutsetningene:

- Planer om organiserte arrangement skal forelegges forvaltningsmyndigheten i god tid før arrangementet.
- Den planlagte aktiviteten skal ha en ansvarlig søker/arrangør.
- Organisert aktivitet skal skje skånsomt og på områder uten vesentlige naturverdier og med god tåleevne for terrengslitasje.
- For faste/årvisse arrangement kan tillatelse gis med varighet inntil fem år.

Sykling og ridning (§ 5 pkt. b og § 7 pkt. g)

Det er forbud mot å sykle, ri eller bruke hest og kjerre i reservatet unntatt på eksisterende veier og stier. Veier og stier som er åpne for sykling, ridning og bruk av hest og kjerre vises på kartet i vedlegg 4 og 5. Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til bruk av hest for transport av ved, utstyr og materialer til eksisterende bygninger i reservatet.

Bål (§ 3 pkt. e og § 4 pkt. j)

Det er tillatt med bålbrenning med tørrkvist fra bakken eller medbrakt ved i samsvar med gjeldende lovverk. Tørr gran og furu (gadd) skal ikke felles. Det er viktig å huske på at vegetasjonen er fredet mot all skade og ødeleggelse, og at dette også gjelder død ved. Det er kun tillatt å sanke små tørrkvist til oppgjøring av bål, og det er ikke lov å bruke større deler av døde trær. Dette er fordi død ved er en viktig verdi i reservatet da blant annet mange sopp, lav og insektsarter er knyttet til dette.

Miljøtilpasset reiselivsvirksomhet (§ 7 pkt. d)

Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til miljøtilpasset reiselivsvirksomhet etter plan godkjent av forvaltningsmyndigheten. Forvaltningsmyndighet og søker bør ha dialog om innholdet i planen under utarbeidelsen.

Utsiktspunktet Gjevlekollen (§ 7 pkt. m)

Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til rydding av vegetasjon ved utsiktspunktet Gjevlekollen. Statskog har en enkel hytte på Gjevlekollen som er åpen for publikum. Vegetasjonen kan ryddes for å opprettholde utsikten og omfanget avklares gjennom en søknadsprosess.

Jakt, fangst og fiske

Jakt, fangst og fiske (§ 4 pkt. b)

Jakt, fangst og fiske etter gjeldende regelverk er generelt tillatt i reservatet.

Mobile jakttårn og rydding i skuddfelt (§ 4 pkt. f)

Oppsetting av midlertidige mobile jakttårn for storviltjakt og forsiktig rydding av kvist og småbusker i skuddfeltet er tillatt. Mobile jakttårn kan stå oppe i jaktseasonen, men må fjernes utenom dette tidsrommet. I skuddfeltet ved slike jakttårn kan det ryddes kvister og mindre kratt, men det er ikke tillatt å hogge større trær. Det er også tillatt å holde ved like skytefelt/sektorer på eksisterende elgpuster ved at en fjerner kvister og mindre kratt med øks eller kniv. Det skal utvises et forsiktig skjønn av den enkelte jeger. Nye poster som krever at trær felles med motorsag kan ikke tillates.

Felling av store rovdyr (§ 4 pkt. c)

Felling av store rovdyr i samsvar med gjeldende lovverk er tillatt.

Tiltak i forbindelse med forvaltning av vilt og fisk (§ 7 pkt. c)

Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til kalking av fiskevann. Vi legger til grunn at kalkingsaktiviteten i fiskevann i naturreservatet kan videreføres iht. kalkingsplan for Finnemarka, så lenge vannkjemien og de økologiske forholdene i vanna tilsier at det er behov. Slik forholdene er i dag er det ikke spesielt aktuelt å gi tillatelse til å iverksette kalking i nye vann innenfor naturreservatet.

Utsetting av fisk krever tillatelse etter verneforskriften og Statsforvalteren kan gi flerårig tillatelse etter søknad.

Dette kan være aktuelt med opplag av båt ved vannene i verneområdet til bruk ved fiske og ved forvaltningstiltak. Dette kommer ikke i konflikt med verneformålet eller vernebestemmelsene, og er således tillat. Eventuelle båter som ikke er i bruk skal fjernes.

Bygninger og teknisk infrastruktur

Bygninger og anlegg (§ 3 pkt. c, § 4 pkt. g, n og o og § 7 pkt. h, u og v)

I utgangspunktet er det forbud mot oppføring av bygninger, anlegg, gjerder, og andre varige eller midlertidige innretninger i reservatet. Vedlikehold av bygninger og anlegg som var i bruk på fredningstidspunktet er likevel generelt tillatt. Med anlegg menes en menneskeskapt teknisk innretning/installasjon/et bygg som er tilført området. Med vedlikehold menes tiltak som ikke fører til endring i størrelse eller ytre fasade på bygningen/anlegget eller som medfører ny arealbruk. Utskifting av materiale som for eksempel kledningsbord med nytt av samme type og dimensjon og med samme farge regnes som vedlikehold. Innendørs restaurering innen rammene av opprinnelig størrelse omfattes ikke av verneforskriften. I tilfeller der det er behov for å skifte ut hele installasjonen, for eksempel en bru, regnes dette som et søknadspliktig tiltak, selv om det blir brukt samme materiale og størrelse som tidligere.

Ombygging og gjenoppføring etter brann eller naturskade er søknadspliktig. Hvis det er tvil om hva som er vanlig vedlikehold, skal eier avklare dette med forvaltningsmyndigheten.

For å unngå å få trær ført nedover i elveløp til luker og tappunkter er det tillat å kappe opp velte trær og flytte stammen i en trelengdes avstand vekk fra elveløpene på begge sider. Døende trær som ønskes hogd må avklares med Statsforvalteren. Utbedringsarbeider i tappesonene/strandsonen for å motvirke/forebygge erosjon er søknadspliktig. Dette krever bruk av liten gravemaskin og vil uansett falle inn under forbud mot motorferdsel som krever tillatelse. Oppgradering/fornyelse som for eksempel rehabilitering av dammene vil være søknadspliktig. Det vil ikke bli gitt tillatelse til å gjenoppta reguleringer som var ute av drift på vernetidspunktet.

Forsvarets installasjon på Breiliflaket kan vedlikeholdes og driftes.

Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til nødvendig oppgradering eller fornyelse av eksisterende reguleringsdemninger uten økning av regulerings høyden, for å ivareta damsikkerheten. Fjerning av vegetasjon i bekleier som følge av vannkraftregulering er søknadspliktig.

Uttak av grus (§ 7 pkt. s)

Etter søknad kan forvaltningsmyndigheten gi tillatelse til uttak av grus fra eksisterende grustak for å vedlikeholde veier i naturreservatet. Primært skal uttak av grus/masse til veivedlikehold foregå utenfor verneområdet. Dersom det oppstår spesielle behov hvor det ikke er hensiktsmessig å hente masser utenom verneområdet kan det søkes om tillatelse.

Hogst av ved til hytter (§ 7 pkt. n)

I utgangspunktet er vegetasjonen fredet mot skade og ødeleggelse.

Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til å hogge ved til eksisterende hytter i verneområdet etter godkjent plan. Ved søknader om slik aktivitet er det kun aktuelt å gi tillatelse til å hogge nødvendig ved til bruk i egen hytte. Uttaket av ved må skje i samråd med forvaltningsmyndigheten, og kun på tilvist område. Det vil være aktuelt med en befaring for å se på alternativer. Forhold som må vurderes er antall trær, type trær, alder på trærne mm. Søknad skal sendes forvaltningsmyndigheten i god tid før planlagt vedhogst.

Ryddesone rundt hytter (§ 4 pkt. h)

Det er tillatt å rydde vegetasjon inntil to dekar rundt eksisterende hytter. Bruk av kunstgjødsel, sprøyting eller jordarbeiding må ikke forekomme.

Vegetasjonsrydding rundt demninger (§ 4 pkt. n)

Det er tillatt å rydde vegetasjon inntil 10 meter fra demningene. Bruk av kunstgjødsel, sprøyting eller jordarbeiding må ikke forekomme.

Energi- og kraftanlegg og veier

Veier (§ 3 pkt. c, § 4 pkt. g og w)

Det er forbudt å bygge nye veier i naturreservatet. Vedlikehold vil være begrenset til å gjelde arbeid for å opprettholde vegens standard og veiklasse som på vernetidspunktet. Dette kan omfatte arbeid som rydding av vegetasjon i veien og veiskråningene, rensk av grøfter og grusing dersom veien er gruset. Reparasjoner på grunn av flom og som er av en slik karakter at det kun skal tilbakeføre veianlegget til dagens standard, trenger ikke tillatelse.

Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til oppgradering av eksisterende adkomstvei fra eksisterende skogsbilsvei og inn til demningen i Vesle Nykjua i forbindelse med nødvendig drift, vedlikehold, oppgradering eller fornying av dammen.

Energi- og kraftanlegg (§ 3 pkt. c, § 4 pkt. k og l, § 7 pkt. k)

Det er forbud mot framføring av luftledninger og jordkabler. Oppgradering og fornying av kraftledningene for heving av spenningsnivå og økning av linetverrsnittet er tillatt når dette ikke skader verneverdiene angitt i verneformålet nevneverdig. Drift og vedlikehold av eksisterende energi- og kraftanlegg, herunder rydding av eksisterende kraftledningstraseer er tillatt. Det samme gjelder nødvendig istandsetting ved akutt utfall. Vedlikehold av kraftlinjer omfatter linjerydding i den bredden som var ved vernetidspunktet og eventuelt skifte av stolper. I verneområdet bør det allikevel tas ekstra hensyn i dette arbeidet, og legges vekt på å sette igjen vegetasjon i kraftledningstraseen som kan stå igjen (begrenset skogrydding, jf. NVEs veileder nr. 2-2016 - Skogrydding i kraftledningstraseer). Det er ikke tillatt å bruke sprøytemidler under kraftledningene i reservatet. Statnett har gjennom høring av verneplanen spilt inn at de ønsker å utarbeide en skjøtselsplan for skogrydding i kraftledningstraseen. Statsforvalteren synes dette er et godt initiativ og vil følge opp dette overfor Statnett.

Oppgradering/fornyelse av kraftledninger og energianlegg som ikke faller inn under § 4 pkt. k er søknadspliktig. Dette gjelder blant annet tiltak som krever ny arealbruk og terrenginngrep, jf. verneforskriftens § 7 pkt. k. Når det er nødvendig tiltak for å vedlikeholde anleggene og for å tilfredsstille myndighetens krav til sikkerhet til anleggene, vil det bli gitt tillatelse. Hensikten med bestemmelsen er ikke tiltak for opprusting og utvidelse av anleggene, da det kan føre til negativ påvirkning på verneverdiene.

Motorferdsel

Forbud mot motorferdsel (§ 5 pkt. a)

Motorisert ferdsel til lands og til vanns er forbudt. Det forbudt å starte og lande med luftfartøy.

Generelle unntak fra motorferdsel (§ 6 pkt. a - i)

Det er tillatt å gjennomføre militær operativ virksomhet og tiltak i forbindelse med ambulanse-, politi-, brannvern-, rednings-, oppsynsvirksomhet, samt gjennomføring av

skjøtsels- og forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten. Unntaket gjelder ikke øvingsvirksomhet.

Motorferdsel for følgende formål er tillatt:

- Nødvendig motorferdsel for uttransport av syke og skadde bufe. Kjøretøy som benyttes skal være skånsomt mot markoverflaten. Det skal gis melding til ansvarlig oppsyn (Statens naturoppsyn) for verneområdet i forkant av kjøring.
- Nødvendig uttransport av felt elg og hjort med motorbåt og lett beltekjøretøy (ATV med belter eller elgtrekk) som ikke setter varige spor i terrenget.
- Nødvendig motorferdsel for uttransport av felt elg og hjort på traktorveier angitt i forvaltningsplanen.
- Nødvendig motorferdsel på eksisterende skogsbilveier avmerket på vernekartet. Nødvendig motorferdsel defineres som motorferdsel som inngår i § 7 og motorferdsel for drift av Statskog sin eiendom.
- Nødvendig motorferdsel på traktorveier angitt i forvaltningsplanen for uttransport av tømmer fra bakenforliggende skog.
- Nødvendig motorferdsel på traktorveier angitt i forvaltningsplanen i forbindelse med drift og vedlikehold av eksisterende reguleringsdemninger som omtalt i § 4 n.
- Landing og start med Forsvarets luftfartøy.
- Nødvendig motorferdsel for i forbindelse med akutt utfall eller fare for akutt utfall på eksisterende energi- og kraftanlegg. Ved bruk av motorisert transport skal det i ettertid sendes melding til forvaltningsmyndigheten.
- Preparering av skiløyper i godkjent forvaltningsplan i medhold av § 10. Skiløpene som er avmerket på vedlegg 4 i denne planen kan prepareres uten særskilt dispensasjon. Det er ikke tillat med breddeutvidelser av traséen uten foregående søknad til Statsforvalteren.

Regulering av motorferdsel og ferdseil (§ 7 pkt. f, g, l, o, p, q, r og t)

Forvaltningsmyndigheten kan gi dispensasjoner for bruk av motorkjøretøy eller hest til en del nærmere definerte formål. Motorferdsel, eller bruk av hest for følgende formål er søknadspliktig:

- Utsetting av saltstein. Det kan gis flerårige tillatelse.
- Oppsetting av midlertidige mobile jaktårn for storviltjakt. Det kan gis flerårige tillatelse.
- Bruk av hest utenom eksisterende skogsbilveier angitt på vernekartet for transport av ved, utstyr, og materialer til eksisterende bygninger.
- Vedlikehold av bygninger, veier og andre anlegg og innretninger.
- Rydding og vedlikehold av eksisterende traktorveier, stier og løyper og vedlikehold av skilting og merking. Det kan gis flerårige tillatelse.
- Større arrangementer.
- Istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av kulturminner.
- Tiltak i forbindelse med forvaltning av vilt og fisk. Det kan gis flerårige tillatelse.
- Miljøtilpasset reiselivsvirksomhet. Det kan gis flerårige tillatelse.
- Oppsetting av gjerde for husdyrbeite.
- Gjenoppføring av bygninger som er blitt ødelagt ved brann eller naturskade.

- Nymerking, oppsetting av skilt, utbedring og omlegging av eksisterende stier og løypetraseer.
- Etablering av nye stier og løypetraseer.
- Uttak av eksisterende grustak for vedlikehold av veier.

Motorferdsel for følgende formål er søknadspliktig:

- Nødvendig motorferdsel for uttransport av felt elg og hjort med lett terrengkjøretøy som ikke omfattes av § 6 annet ledd b.
- Preparering av skiløyper og flerbruksløyper som ikke inngår i forvaltningsplanen. Det kan gis flerårige tillatelse.
- Transport av ved, utstyr og materialer til eksisterende bygninger i reservatet. Det kan gis flerårige tillatelse.
- Nødvendig motorferdsel i forbindelse med drift, vedlikehold, oppgradering eller fornyelse av kraftlinjer.
- Øvingsvirksomhet for ambulanse, redningskorps, politi, brannvesen og forsvaret.
- Nødvendig motorisert ferdsel utenom eksisterende skogsbilveier angitt på vernekartet og traktorveier angitt i forvaltningsplanen for uttransport av tømmer fra bakenforliggende skog gjennom naturreservatet.
- Uttak fra eksisterende grustak for vedlikehold av veier.
- Drift og vedlikehold av eksisterende reguleringsdemninger, inkludert vegetasjonsrydding inntil 10 meter fra demningene.
- Drift og vedlikehold av Forsvarets installasjon på Breiliflaket.
- Nødvendig oppgradering eller fornyelse av eksisterende reguleringsdemninger, for å ivareta damsikkerheten. Nødvendig fjerning av vegetasjon i bekkeleier som følge av vannkraftregulering. Oppgradering av eksisterende adkomstvei fra eksisterende skogsbilvei og inn til demningen ved Vesle Nykjua i forbindelse med nødvendig drift, vedlikehold, oppgradering eller fornying av demningen.

Annet

Kulturminner (§ 7 pkt. b)

Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av kulturminner.

Gamle ferdselsårer kan ryddes og skjøttes forsiktig og holdes i hevd som stier, men skal ikke merkes. Forvaltningsmyndighet og kulturminnevernmyndighet kan gi tillatelse til å:

- fjerne mindre trær og kratt i selve stien.
- fjerne kvist på tre som er i veien for traseen.
- kappe vindfall i traseen og legge til side.
- sette i stand gamle steinmurer. Det skal benyttes stein fra stedet.
- sette i stand broer og klopper. Fortrinnsvis skal det benyttes stedegent materiale, alternativt ubehandlet eller miljøvennlig impregnert trelast.

Forurensning og forsøpling (§ 3 pkt. c)

Det er forbud mot å slippe ut kloakk eller andre forurensningstilførsler i reservatet. Det er forbud mot forsøpling og henleggelse av avfall i reservatet. Medbragt søppel skal tas med ut av reservatet.

5.5 OPPSYN OG ADMINISTRASJON

Forvaltning

Statsforvalteren i Oslo og Viken har i dag forvaltningsmyndigheten for hele verneområdet. Forvaltningsoppgavene består i hovedsak av saksbehandling etter verneforskriften, forvaltnings- og skjøtselsplanlegging og rapportering. Det omfatter også praktisk forvaltning som informasjon, overvåking, registrering og gjennomføring av fysiske tiltak som er nødvendige for å ivareta eller fremme verneformålet. Gjennom året avholdes det møter, befaringer og søknader/bestilling med Statens naturoppsyn.

Oppsyn

Modum kommune har etter 2001 ført oppsyn med Modums del av Finnemarka naturreservat, men fra og med 2014 er oppsynsvirksomheten overtatt av Statens Naturoppsyn (SNO).

SNO sine viktigste oppgaver i Finnemarka er:

- å kontrollere, rapportere og reagere på brudd på verneforskriften og annet lovverk
- å sørge for tydelig merking av området med verneskilt og informasjonstavler ved innfallspor
- gjennomføre eventuelle skjøtselstiltak i henhold til denne planen

Saksbehandling

For dispensasjoner og tiltak som krever tillatelse iht. verneforskriften og/eller forvaltningsplanen skal det fremmes søknad til forvaltningsmyndigheten. Forvaltningsmyndigheten legger til grunn verneforskrift og forvaltningsplan, samt de miljørettslige prinsippene i naturmangfoldloven (§§ 8-12) for sin saksbehandling.

Generelle krav til søknader:

- Tiltakshavers/søkers navn og adresse, e-post og telefon
- Kart med inntegnet plassering av tiltaket
- Eiendomsforhold
- Beskrivelse av tiltaket, omfang, varighet og sannsynlig innvirkning på verneverdiene
- Hvorfor det er behov for dette tiltaket
- Hvem skal gjennomføre tiltaket (søker selv eller andre)
- Eventuell grunneier tillatelse der dette er påkrevd

Særlige krav til motorferdsel- og byggesaker:

- For søknader om motorferdsel i utmark og byggesøknader skal disse sendes til den kommunen tiltaket skal skje i (benytt kommunens skjema).
- Vedkommende kommune forelegger søknaden for forvaltningsmyndigheten.

Betingelser for tillatelser/dispensasjoner:

- Tillatelser/dispensasjoner etter søknad kan kun gis til en juridisk person, enten som en personlig tillatelse eller til en institusjon eller forening med et ansvarlig styre.
- En tillatelse kan ikke overdras til andre
- Tillatelser/dispensasjoner etter søknad kan gis som engangstilfeller eller for lengre perioder, maksimalt 10 år.
- Det kan i mange tilfeller bli satt krav om en enkel rapport til forvaltningsmyndigheten etter at tiltaket er gjennomført.

Vedtaksrapportering:

- Forvaltningsmyndigheten skal legge alle vedtak som fattes i medhold av verneforskrift og/eller forvaltningsplan inn i miljøvedtaksregisteret.

Sanksjonsbestemmelser:

- Ved brudd på tillatelser/dispensasjoner kan vedtaket gjøres om slik at tillatelsen inndras med øyeblikkelig virkning.
- Brudd på forskrifter kan vurderes politianmeldt, og det kan kreves tilbakeføring av tiltaket på tiltakshavers regning.

Litteraturliste:

Midteng, R. 2012. «Naturfaglig registreringer av verneverdier i tolv områder på Statskog sin grunn på Østlandet. Sluttrapport av områder registrert i 2011. Asplan Viak rapport 2012. Unummerert. 227 s.

Norges vassdrags- og energidirektorat. Skogrydding i kraftledningstraséer. Nr. 2-2016.

Helgesen, Tom og Schandy, Tom. 2015. Fantastiske Finnemarka. Forlaget Tom & Tom.240 s.

Vedlegg:

1. VERNEFORSKRIFT FOR FINNEMARKA NATURRESERVAT
2. VERNEKART FOR FINNEMARKA NATURRESERVAT
3. TILTAKSPLAN 2018-2028
4. KART OVER STIER OG LØYPER I VERNEOMRÅDET
5. KART OVER BYGNINGER OG TRAKTORVEIER I VERNEOMRÅDET
6. HØRINGSINNSPILL MED KOMMENTARER
7. GODKJENNINGSBREV